

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 1815

Warszawa, 1 kwietnia 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy o czasie urzędowym
na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Michała Pyrzyka.

(-) Marek Biernacki; (-) Adam Dziędzic; (-) Henryk Kiepus; (-) Dariusz Klimczak; (-) Agnieszka Maria Kłopotek; (-) Stefan Krajewski; (-) Radosław Lubczyk; (-) Mirosław Maliszewski; (-) Urszula Nowogórska; (-) Urszula Paślawska; (-) Krzysztof Paszyk; (-) Michał Pyrzyk; (-) Wiesław Różyński; (-) Jarosław Rzepa; (-) Tadeusz Samborski; (-) Marek Sawicki; (-) Czesław Siekierski; (-) Henryk Smolarz; (-) Zbigniew Sosnowski; (-) Magdalena Sroka; (-) Jacek Tomczak; (-) Stanisław Tomczyszyn; (-) Piotr Zgorzelski; (-) Jolanta Zięba-Gzik.

Ustawa

z dnia 2025 r.

o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 1.

W ustawie z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. nr 16 poz. 144 z dnia 4 lutego 2004 r.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„Czasem urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej jest czas letni środkowoeuropejski.”;

b) uchyla się ust. 2;

2) uchyla się art. 3.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Kwestie związane ze zmianą czasu są uregulowane w ustawie o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 grudnia 2003 roku (Dz. U. z 2004 r. Nr 16, poz. 144). Na podstawie art. 3 Ustawy Prezes Rady Ministrów wprowadza i odwołuje czas letni środkowoeuropejski, w drodze rozporządzenia, ustalając na okres co najmniej jednego roku kalendarzowego dokładne daty, od których następuje wprowadzenie lub odwołanie czasu letniego.

Każdego roku, w ostatnią niedzielę marca (w nocy z soboty na niedzielę), a także w ostatnią niedzielę października, następuje konieczność przestawienia wskazówek zegara. W marcu o godzinę do przodu, natomiast w październiku o godzinę do tyłu.

W ujęciu historycznym pionierami we wdrożeniu zmiany czasu byli Niemcy. Podczas pierwszej wojny światowej - 30 kwietnia 1916 przesunęli wskazówki zegara o godzinę w przód, 1 października natomiast o godzinę do tyłu. Powyższą metodę wprowadzono także w Anglii. Ówczesne uwarunkowania techniczne i cywilizacyjne w pełni uzasadniały zmianę czasu. Głównym powodem wprowadzenia zmiany było obciążenie produkcją zbrojeniową w czasie I Wojny Światowej, a zmiana czasu stanowiła możliwość zaoszczędzenia energii elektrycznej.

Dwukrotna zmiana czasu w każdym roku nie znajduje obecnie ani uzasadnienia społecznego, ani ekonomicznego. Utrzymanie zmiany czasu stanowi anachronizm i przyczynia się do wielu negatywnych skutków o charakterze zdrowotnym i gospodarczym. Zmiana czasu prowadzi do rozregulowania zegara biologicznego, którego rytm stanowi fundamentalne znaczenie dla zdrowia każdego człowieka i wpływa niekorzystnie na samopoczucie, objawiając się m.in. w kłopotami ze snem czy problemami z koncentracją.

Naukowcy uważają, że manipulowanie czasem powoduje silny „szok czasowy”, działający bardzo niekorzystnie na zdrowie psychiczne i fizyczne ludzi oraz jest przyczyną

wielu chorób. Zgodnie z raportem pt. „Zła Zmiana¹” po zmianie czasu występuje większe ryzyko zawałów serca, wzrost liczby wypadków drogowych, występowanie zaburzeń snu, samopoczucia i nastroju.

Zmiana czasu od dawna nie przynosi korzystnego efektu w postaci oszczędzania energii elektrycznej. Oszczędności nie występują ze względu na zwiększenie zużycia energii elektrycznej po zmroku z powodu krótszego światła dziennego.

Zmiana czasu powoduje utrudnienia w działalności przedsiębiorstw, szczególnie sektora transportowego i bankowego. Pociągi i samoloty są zmuszone dostosować się do przesunięcia czasu, co niekiedy oznacza godzinny postój, lub specjalną zmianę rozkładu. Banki ogłaszają przerwy techniczne w celu wprowadzenia zmiany czasu, podczas których usługi bankowości elektronicznej są niedostępne. Konieczne jest również przestawianie zegarków, harmonogramów pracy w przedsiębiorstwach czy indywidualnych zajęć.

Ustanowienie czasu urzędowego na środkowoeuropejski letni będzie korzystne, ponieważ pomiędzy marcem a październikiem zmiana nie byłaby odczuwalna, a czas w większości państw UE pozostałby identyczny z wyjątkiem Irlandii i Portugalii. Natomiast pomiędzy październikiem a marcem słońce wschodziłoby o godzinę później i dzieńne światło byłoby dostępne o godzinę dłużej popołudniu przez co mogłoby być lepiej wykorzystane niż w godzinach porannych, kiedy większość Polaków uczy się lub pracuje.

Podsumowując, obowiązująca zmiana czasu nie przynosi żadnych pozytywnych efektów. Jest przyczyną cyklicznego chaosu w funkcjonowaniu gospodarki i poszczególnych podmiotów oraz wpływa negatywnie na stan zdrowia obywateli. Ustanowienie całorocznego czasu letniego przyczyni się do ustabilizowania naturalnego cyklu biologicznego oraz do poprawy jakości życia Polaków.

¹ Raport „ZŁA ZMIANA – NEGATYWNE KONSEKWENCJE ZMIANY CZASU, FUNDACJI REPUBLIKAŃSKIEJ ORAZ STOWARZYSZENIA KOLIBER”

Na uwagę zasługują wyniki sondażu z których wynika, że blisko trzy czwarte respondentów (74 proc.) uważa, że należy skończyć ze zmianą czasu z zimowego na letni i z letniego na zimowy. Przeciwnego zdania jest jedynie 13 proc.

Unia Europejska zaproponowała odejście od tej praktyki już w 2018 roku. Prace musiały jednak zostać przerwane ze względu na wybuch pandemii. Komisja Europejska wróciła do tej sprawy w 2021 roku i zaproponowała, że państwa członkowskie będą mogły dostosować się do nowych zasad do 2026 roku.

Projekt ustawy nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

Projekt ustawy nie powoduje skutków finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt niesie za sobą pozytywne skutki gospodarcze i społeczne.

Prawo Unii Europejskiej. Terminy wprowadzania i odwoływania czasu letniego ustala Prezes Rady Ministrów w rozporządzeniu, co wynika z Dyrektywy 2000/84/WE w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego. Jeżeli dany kraj członkowski Unii Europejskiej wprowadza i odwołuje czas letni, to jest zobowiązany do uczynienia tego w terminach wspólnych dla całego obszaru Unii Europejskiej.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR)
projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Ustawa o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej
--

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Michał Pyrzyk

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

1. Zidentyfikowany problem:

Obowiązujące przepisy Ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 16, poz. 144) przewidują cykliczną zmianę czasu urzędowego dwa razy w roku – w marcu i w październiku – poprzez naprzemienne stosowanie czasu środkowoeuropejskiego i czasu letniego środkowoeuropejskiego. Praktyka ta, wywodząca się z realiów pierwszej połowy XX wieku, utraciła współcześnie uzasadnienie zarówno społeczne, jak i gospodarcze. Wskazuje się na jej negatywny wpływ na zdrowie obywateli, dezorganizację harmonogramów pracy i usług, a także brak rzeczywistych oszczędności energetycznych. Jednocześnie system ten wymaga od państwa corocznego wydawania rozporządzeń oraz technicznego dostosowywania systemów publicznych i prywatnych.

2. Proponowane rozwiązania:

Projekt ustawy zakłada rezygnację z dotychczasowej praktyki zmiany czasu oraz wprowadzenie całorocznego stosowania czasu letniego środkowoeuropejskiego jako obowiązującego czasu urzędowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Nowe rozwiązanie ustabilizuje system prawny w zakresie ustalania czasu urzędowego, wyeliminuje konieczność dwukrotnego dostosowywania zegarów biologicznych i technicznych, a także poprawi funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i instytucji publicznych, w szczególności w sektorze transportu, bankowości i usług cyfrowych.

3. Skutki braku zmian:

Utrzymanie obecnych regulacji oznacza dalsze trwanie w przestarzałym modelu organizacji czasu urzędowego, skutkującym:

- rozregulowaniem rytmu dobowego obywateli;
- zwiększonym ryzykiem problemów zdrowotnych, w tym kardiologicznych i neurologicznych;
- dezorganizacją usług publicznych i gospodarczych, w szczególności transportu zbiorowego i sektora finansowego;
- brakiem korzyści energetycznych przy jednoczesnym generowaniu kosztów organizacyjnych i technicznych związanych z dostosowywaniem systemów do zmiany czasu.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

☒ Tak

☐ Nie

Rozważano alternatywę w postaci pozostania przy czasie środkowoeuropejskim (tzw. "zimowym") jako czasie obowiązującym przez cały rok. Propozycja ta została jednak uznana za mniej korzystną z punktu widzenia potrzeb społecznych, efektywności wykorzystania światła dziennego oraz zgodności z oczekiwaniami większości obywateli. Według dostępnych badań opinii publicznej, zdecydowana większość Polaków opowiada się za całorocznym czasem letnim. Ponadto, zaproponowane rozwiązanie jest spójne z dotychczasowymi propozycjami Komisji Europejskiej, przewidującymi możliwość wyboru jednego stałego czasu urzędowego przez każde państwo członkowskie.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Projektowana Ustawa o zmianie ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej zakłada odejście od obecnie obowiązującego modelu zmiany czasu dwa razy w roku i ustanowienie całorocznego czasu letniego (UTC+2) jako obowiązującego czasu urzędowego na terytorium Polski. Powyższe wiąże się z koniecznością modyfikacji obowiązujących przepisów krajowych, w tym uchylecia art. 3 ustawy, który dotychczas stanowił podstawę prawną do wydawania przez Prezesa Rady Ministrów rozporządzeń w sprawie terminów wprowadzenia i odwołania czasu letniego.

Wprowadzenie regulacji może mieć wpływ na stosowanie prawa Unii Europejskiej, w szczególności Dyrektywy 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 stycznia 2001 r. w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego. Zmiana ta wymaga więc uwzględnienia systemowych i terminologicznych powiązań z obowiązującym porządkiem prawnym UE oraz oceną ewentualnych skutków kolizji przepisów.

W dalszej części dokonano oceny spójności projektowanych przepisów z obowiązującym prawem krajowym, Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz regulacjami prawa Unii Europejskiej.

a) Ocena spójności projektowanych rozwiązań z dotychczasowymi regulacjami

Projekt jest spójny z porządkiem prawnym Rzeczypospolitej Polskiej i nie narusza przepisów ustawowych wyższego rzędu. Nowelizacja ma charakter precyzyjny, ograniczony do jednej ustawy, i nie wywołuje skutków w pozostałych aktach prawnych.

b) Ocena zgodności projektowanych rozwiązań z Konstytucją RP

Projektowana regulacja pozostaje w pełni zgodna z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Nie narusza praw i wolności obywatelskich, a jej celem jest poprawa warunków życia i zdrowia obywateli, co jest zgodne z zasadą dobra wspólnego oraz ochrony zdrowia publicznego.

c) Ocena zgodności z prawem międzynarodowym i prawem UE

Projektowana ustawa pozostaje w zakresie obowiązywania Dyrektywy 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 stycznia 2001 r. w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego.

Zgodnie z interpretacją przepisów dyrektywy oraz aktualnym stanem prawnym, państwo członkowskie może wybrać, czy stosuje czas letni, pod warunkiem że – jeśli go stosuje – robi to w jednolitych ramach czasowych określonych przez UE. Projekt zakłada całoroczne stosowanie czasu letniego, co oznacza, że nie dochodzi do jego wprowadzenia ani odwoływania w rozumieniu dyrektywy – a więc regulacja ta nie narusza jej przepisów.

Dodatkowo, w 2018 r. Komisja Europejska zainicjowała prace nad zniesieniem obowiązku zmiany czasu, a państwom członkowskim zaproponowano możliwość wyboru jednego stałego czasu. Projektowana ustawa wpisuje się w ten kierunek zmian.

d) Uzasadnienie terminu wejścia w życie ustawy oraz rozwiązań przejściowych i dostosowujących

Ustawa przewiduje wejście w życie po upływie 7 dni od ogłoszenia. Termin ten jest adekwatny i wystarczający do zapewnienia stabilności systemowej oraz przygotowania komunikatów i dostosowań organizacyjnych przez podmioty publiczne i prywatne.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Projektowana ustawa o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez odejście od dotychczasowego modelu dwukrotnej zmiany czasu w ciągu roku

i ustanowienie całorocznego czasu letniego, wywiera istotny wpływ społeczny. Wprowadzenie stabilnego systemu czasu urzędowego sprzyja uporządkowaniu rytmu życia obywateli, redukuje dezorientację związaną z przestawianiem zegarków oraz eliminuje negatywne konsekwencje zdrowotne, które w literaturze i badaniach są wiązane ze zmianą czasu.

Z perspektywy obywateli ustabilizowanie obowiązującego czasu urzędowego oznacza poprawę komfortu codziennego funkcjonowania, większą przewidywalność planowania zajęć edukacyjnych i zawodowych oraz lepsze wykorzystanie światła dziennego w godzinach popołudniowych. Dotyczy to w szczególności rodzin z dziećmi, osób starszych, a także pracowników zmianowych i osób uczących się.

Wprowadzenie całorocznego czasu letniego może również pozytywnie oddziaływać na jakość życia, promując aktywność fizyczną oraz integrację społeczną w godzinach popołudniowych, które – zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym – zyskałyby dodatkową godzinę światła dziennego.

a) Podmioty, na które oddziałuje projekt:

- Obywatele (wszyscy mieszkańcy RP) – projekt dotyczy całości społeczeństwa i wpływa na codzienne funkcjonowanie osób fizycznych. Szczególnie rodziny z dziećmi (stałość w organizacji dnia ułatwia opiekę nad dziećmi i funkcjonowanie w domowym rytmie dnia.), osoby starsze, osoby pracujące zmianowo, osoby z zaburzeniami snu oraz wszyscy, którzy odczuwają negatywne skutki cyklicznej zmiany czasu.
- Pracownicy i pracodawcy – w szczególności w sektorze usług, transportu, edukacji, ochrony zdrowia, energetyki i produkcji, gdzie zmiana czasu powoduje zakłócenia w planowaniu pracy i obiegu dokumentów.
- Uczniowie i studenci – Dla tej grupy istotna jest stabilność rytmu dobowego i lepsze wykorzystanie światła dziennego w godzinach popołudniowych.

b) Liczebność wskazanych podmiotów:

- Projekt oddziałuje bezpośrednio na całą populację kraju – według danych GUS z 2023 r. oznacza to ponad 37 milionów obywateli.
- Zmiana szczególnie dotyczy około 15 mln pracowników (w tym szacunkowo 2,5-3 mln pracowników zmianowych), 9,8 mln seniorów 60+ oraz 6,5 mln dzieci i młodzieży, z czego 4,6 mln uczęszcza do szkół podstawowych i średnich, których tryb życia jest ściśle powiązany z rytmem czasu urzędowego.

c) Wpływ projektu na wskazane podmioty (ujęcie niemierzalne):

- Poprawa zdrowia i komfortu życia: wyeliminowanie dwukrotnego w roku „szoku czasowego” (przestawiania zegarków) przyczyni się do stabilizacji rytmu biologicznego. Ułatwi to utrzymanie

regularnego trybu życia i zmniejszy ryzyko zaburzeń snu, spadku koncentracji, stresu oraz objawów depresyjnych.

- Ułatwienie organizacji życia codziennego: brak zmiany czasu uprości planowanie obowiązków zawodowych, szkolnych, transportowych i rodzinnych.

- Wzmocnienie poczucia stabilności: coroczna zmiana czasu jest przez wielu obywateli postrzegana jako nielogiczna i zbędna. Jej likwidacja odpowiada na potrzeby większości społeczeństwa – zgodnie z badaniami opinii publicznej ponad 70% Polaków popiera rezygnację ze zmiany czasu.

d) Skutki pozytywne (korzyści) i skutki negatywne (koszty):

1. Pozytywne skutki (korzyści):

- Korzyści zdrowotne: redukcja objawów zaburzeń snu, mniejsza liczba hospitalizacji związanych z układem krążenia (np. zawały po zmianie czasu), poprawa ogólnego dobrostanu psychicznego.

- Korzyści organizacyjne: uproszczenie zarządzania czasem pracy, nauki i usług publicznych; brak potrzeby aktualizacji harmonogramów, systemów informatycznych i urządzeń technicznych dwa razy do roku.

- Korzyści psychologiczne: pozytywny odbiór decyzji przez obywateli, odczuwających zmiany czasu jako sztuczne i niepotrzebne.

2. Negatywne skutki (koszty):

- Możliwy początkowy okres adaptacji dla części społeczeństwa przyzwyczajonej do sezonowej zmiany czasu (np. w zakresie godzin wschodu i zachodu słońca w sezonie zimowym).

- Potrzeba dostosowania materiałów edukacyjnych, informacyjnych i komunikatów publicznych (np. zmiana szablonów ogłoszeń w szkołach, urzędach itp.) – skutki te mają jednak charakter jednorazowy i o znikomym wpływie.

Źródła danych, metodyka i założenia

Źródła danych – Szacowania opierają się na danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) dotyczących liczby pracowników zatrudnionych w systemie zmianowym oraz struktury demograficznej rodzin z dziećmi w Polsce, w tym danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Dodatkowo wykorzystano opracowania Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego (CIOP-PIB) w zakresie wpływu pracy zmianowej i zaburzeń rytmu dobowego na zdrowie oraz publikacje Fundacji Republikańskiej i Stowarzyszenia Koliber dotyczące konsekwencji zmiany czasu. Wykorzystano również dane Eurostatu i raporty Komisji Europejskiej analizujące skutki zmiany czasu w państwach UE.

Metodyka – Analiza opiera się na ocenie jakościowej i ilościowej wpływu rezygnacji ze zmiany czasu na wskazane grupy społeczne – w szczególności pracowników zmianowych i rodziny

z dziećmi. Uwzględniono również wpływ ustabilizowanego rytmu dobowego na zdrowie i funkcjonowanie społeczne. Zastosowano analizę porównawczą sytuacji w krajach, które zrezygnowały z przestawiania zegarów (np. Islandia) oraz zestawiono prognozy skutków społecznych z danymi krajowymi.

Założenia – Przyjęto, że wejście w życie ustawy nastąpiłoby jeszcze przed zakończeniem obowiązywania obecnego rozporządzenia w sprawie wprowadzenia i odwołania czasu letniego (czyli przed końcem 2026 r.), co umożliwiłoby płynne przejście do całorocznego czasu letniego. Założono również, że efekt społeczny ustawy będzie odczuwalny w wymiarze długoterminowym, w szczególności w zakresie zdrowia publicznego, organizacji życia rodzinnego oraz funkcjonowania pracowników zmianowych.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projektowana ustawa o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, przewidująca rezygnację z dwukrotnej zmiany czasu w ciągu roku i wprowadzenie całorocznego czasu letniego środkowoeuropejskiego, niesie ze sobą szereg potencjalnych skutków gospodarczych, głównie o charakterze pozytywnym. Ich występowanie wynika zarówno z ograniczenia kosztów operacyjnych w niektórych branżach, jak i z ułatwień organizacyjnych w funkcjonowaniu przedsiębiorstw, w tym podmiotów działających w obszarze transportu, bankowości i usług cyfrowych.

Zgodnie z szacunkami i analizami przeprowadzonymi w krajach rozważających lub wdrażających podobne rozwiązania (np. w USA, Kanadzie i UE), najistotniejsze korzyści gospodarcze wynikają z eliminacji przerw technicznych, konieczności dostosowywania systemów informatycznych i harmonogramów pracy do zmiany czasu oraz ograniczenia ryzyka błędów operacyjnych.

Dodatkowo, wprowadzenie jednolitego czasu w ciągu całego roku może pozytywnie wpłynąć na produktywność pracowników, zmniejszyć absencję chorobową i poprawić efektywność funkcjonowania organizacji, szczególnie w pierwszych dniach po potencjalnej zmianie czasu, które – jak wskazują dane – bywają najbardziej problematyczne z punktu widzenia gospodarki.

a) Podmioty, na które wpływa projekt:

- Przedsiębiorstwa z sektora transportu i logistyki – w tym koleje, linie lotnicze, operatorzy komunikacji miejskiej i międzynarodowej.
- Sektor bankowy i instytucje finansowe – w zakresie konieczności wprowadzania zmian technicznych i przerw systemowych.

- Przedsiębiorstwa wykorzystujące złożone systemy informatyczne – m.in. w sektorze energetycznym, handlu, telekomunikacji, produkcji przemysłowej.
- Pracodawcy i pracownicy zatrudnieni w systemie zmianowym – w szczególności w zakładach przemysłowych, ochronie zdrowia i służbach porządkowych.
- Mikroprzedsiębiorcy i MŚP – w zakresie uproszczenia prowadzenia działalności w odniesieniu do harmonogramów, grafiku pracy czy współpracy międzynarodowej.

b) Liczebność wskazanych podmiotów:

- W Polsce działa około 3 mln przedsiębiorstw, z czego ponad 2,2 mln to mikroprzedsiębiorcy i MŚP. Znaczna część z nich korzysta z systemów teleinformatycznych oraz prowadzi działalność związaną z logistyką, handlem czy usługami.
- Sektor bankowy to ponad 30 banków komercyjnych oraz liczne instytucje finansowe i spółdzielcze, które obsługują miliony klientów i prowadzą operacje wymagające dokładnej synchronizacji czasowej.
- W sektorze transportowym zatrudnionych jest ok. 300 tys. osób, a zmiana czasu wpływa bezpośrednio na rozkłady jazdy, bezpieczeństwo i funkcjonowanie sieci.
- Liczba pracowników pracujących w systemie zmianowym w Polsce przekracza 2,5 mln osób, szczególnie w służbie zdrowia, przemyśle, logistyce i handlu.

c) Wpływ projektu na wskazane podmioty:

1. Zmniejszenie kosztów technicznych związanych z przestawianiem systemów informatycznych, które generują dodatkowe obciążenia administracyjne i ryzyko błędów.
2. Zwiększenie efektywności operacyjnej w transporcie i logistyce poprzez uproszczenie rozkładów jazdy i ograniczenie konieczności korekt.
3. Poprawa ciągłości świadczenia usług bankowych i elektronicznych, które w czasie zmiany czasu bywają czasowo niedostępne (np. serwisy transakcyjne).
4. Lepsza organizacja pracy i harmonogramów w przedsiębiorstwach, zwłaszcza tych operujących w międzynarodowym środowisku czasowym.
5. Potencjalny wzrost wydajności pracowników w wyniku mniejszego rozregulowania rytmu biologicznego – wpływającego pośrednio na jakość i wydajność pracy.

d) Skutki pozytywne (korzyści) i skutki negatywne (koszty):

1. Skutki pozytywne (korzyści):

- Oszczędności w sektorze informatycznym i finansowym związane z brakiem konieczności wdrażania zmian technicznych – szacunkowo nawet kilka milionów złotych rocznie w skali całej gospodarki.

- Spadek liczby błędów systemowych i operacyjnych, które mogą pojawić się przy zmianie czasu zwłaszcza w bankowości, logistyce i usługach krytycznych.
- Poprawa stabilności procesów w firmach działających na rynkach międzynarodowych dzięki jednolitemu czasowi w ciągu roku.
- Lepsze wykorzystanie dziennego światła w miesiącach jesienno-zimowych, co może pośrednio wpłynąć na produktywność.

2. Skutki negatywne (koszty):

- Możliwość czasowego rozminięcia się z czasem urzędowym niektórych państw UE w okresie jesienno-zimowym, co może wymagać dostosowań w kontaktach międzynarodowych.
- Potrzeba dostosowania niektórych procedur operacyjnych, systemów i harmonogramów, które automatycznie zakładają zmianę czasu – w pierwszym roku po wejściu w życie ustawy.

Źródła danych, metodyka i założenia

Źródła danych - Szacowania skutków gospodarczych opierają się na danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) dotyczących liczby przedsiębiorstw w Polsce, w tym mikro-, małych i średnich firm, a także zatrudnienia w sektorach najbardziej wrażliwych na zmianę czasu, takich jak transport, bankowość i informatyka. Wykorzystano również informacje publikowane przez Urząd Transportu Kolejowego oraz Związek Banków Polskich w zakresie zakłóceń technicznych i organizacyjnych towarzyszących zmianie czasu. Dodatkowo uwzględniono dane Eurostatu oraz analizy instytucji europejskich dotyczące wpływu zmiany czasu na gospodarkę państw członkowskich. Metodyka opiera się na analizie porównawczej kosztów i utrudnień organizacyjnych wynikających z dwukrotnej zmiany czasu w roku, uwzględniając przerwy techniczne w bankowości elektronicznej, zmiany w rozkładach jazdy w transporcie publicznym oraz obciążenia administracyjne przedsiębiorstw. Oszacowano również wpływ stabilizacji systemu czasu urzędowego na wydajność pracy oraz redukcję zakłóceń w działalności gospodarczej.

Założono, że rezygnacja ze zmiany czasu wpłynie pozytywnie na funkcjonowanie sektorów wrażliwych organizacyjnie, przy czym skutki będą stopniowo odczuwalne w horyzoncie kilkuletnim. W analizie przyjęto konserwatywne podejście do estymacji efektów, zakładając umiarkowany poziom adaptacji przedsiębiorstw do jednolitego czasu letniego obowiązującego przez cały rok.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Projekt ustawy o rezygnacji ze zmiany czasu nie powoduje żadnych dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych. Wprowadzenie całorocznego czasu letniego nie wiąże się

z koniecznością tworzenia nowych instytucji ani ponoszenia wydatków inwestycyjnych lub operacyjnych po stronie administracji publicznej.

Brak jest podstaw do uznania, że zmiana ta obciąży budżet państwa lub budżety jednostek samorządu terytorialnego – przepisy mają charakter normatywny i porządkujący, bez konieczności ponoszenia wydatków. Nie przewiduje się również wpływu na przychody budżetowe, ponieważ zmiana nie dotyczy systemu podatkowego, opłat publicznoprawnych ani mechanizmów dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wręcz przeciwnie – w dłuższej perspektywie można spodziewać się pośrednich oszczędności w sektorze publicznym, wynikających z ograniczenia kosztów administracyjnych związanych z przestawianiem systemów informatycznych, planowaniem harmonogramów pracy, czy dostosowywaniem rozkładów transportu publicznego. Zmniejszenie zakłóceń organizacyjnych może wpłynąć na poprawę efektywności operacyjnej instytucji publicznych.

Reasumując, projektowana ustawa nie generuje skutków finansowych w rozumieniu obciążenia sektora finansów publicznych i nie wymaga pozyskania dodatkowych źródeł finansowania.

a) Podmioty, na które wpływa projekt (pośrednio):

- Podmioty sektora publicznego – organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego, a także instytucje publiczne (np. szkoły, uczelnie, szpitale), mogą odczuć pozytywne skutki finansowe w postaci uproszczenia procesów organizacyjnych i zmniejszenia kosztów obsługi technicznej związanej ze zmianą czasu. Zmniejszeniu ulegną koszty synchronizacji systemów informatycznych, przestawiania urzędzeń, aktualizacji grafików pracy czy modyfikacji rozkładów transportu.

- Podmioty gospodarcze – przedsiębiorstwa z branży transportu (koleje, lotnictwo), bankowości, informatyki, energetyki oraz usług czasu rzeczywistego (np. operatorzy telekomunikacyjni) również mogą skorzystać z redukcji kosztów operacyjnych wynikających z dwukrotnej zmiany harmonogramów rocznie. Koszty te nie będą już ponoszone, co może przynieść oszczędności, choć trudne do jednoznacznego oszacowania.

- Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP – brak konieczności dostosowywania godzin pracy, aktualizacji systemów i przestawiania urzędzeń może również wpłynąć korzystnie na ograniczenie drobnych kosztów technicznych i logistycznych.

b) Liczebność grupy wskazanych podmiotów:

1. Podmioty sektora publicznego – W Polsce funkcjonuje około 2,5 tys. jednostek administracji rządowej oraz ponad 2,8 tys. jednostek samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwa). Do tego dochodzi kilkadziesiąt tysięcy instytucji publicznych, takich jak szkoły, szpitale, uczelnie, które w ramach swojej działalności organizacyjnej muszą corocznie dostosowywać się do zmiany czasu.

2. Przedsiębiorstwa sektora transportu, bankowości i teleinformatyki – Według danych GUS i raportów branżowych w Polsce działa około 120 przedsiębiorstw obsługujących kolejowy transport pasażerski i towarowy, kilkanaście linii lotniczych oraz kilkaset firm z sektora logistyki i przewozów lokalnych. W sektorze bankowym funkcjonuje około 30 banków komercyjnych oraz ponad 500 banków spółdzielczych. W sektorze ICT działa ponad 70 tys. firm, w tym operatorzy telekomunikacyjni i dostawcy systemów informatycznych.

3. Mikroprzedsiębiorstwa i małe firmy – W Polsce działa około 2 milionów mikroprzedsiębiorstw i ponad 250 tys. małych i średnich firm (MŚP), z których część, zwłaszcza działająca w sektorze usług lub produkcji, może odczuwać coroczne niedogodności związane z koniecznością technicznego dostosowania grafiku pracy i sprzętu do zmiany czasu.

c) Wpływ projektu na wskazane podmioty:

1. Podmioty sektora publicznego – Projektowana rezygnacja ze zmiany czasu przyczyni się do uproszczenia funkcjonowania wielu instytucji publicznych, które obecnie zmuszone są do okresowego dostosowywania harmonogramów pracy, systemów informatycznych oraz urządzeń technicznych. Zniesienie konieczności przestawiania czasu ograniczy ryzyko zakłóceń organizacyjnych, w szczególności w jednostkach o działalności całodobowej, takich jak szpitale, służby ratunkowe czy służby transportowe.

2. Przedsiębiorstwa sektora transportu, bankowości i teleinformatyki – Zniesienie obowiązku przestawiania czasu dwukrotnie w ciągu roku przyniesie korzyści operacyjne i organizacyjne dla firm, które muszą obecnie ponosić dodatkowe koszty związane z synchronizacją systemów, planowaniem rozkładów jazdy, a także zapewnieniem ciągłości usług teleinformatycznych i bankowych. Wyeliminowanie konieczności dostosowywania się do zmian czasu zwiększy stabilność działania i zminimalizuje ryzyko wystąpienia awarii lub błędów operacyjnych.

3. Mikroprzedsiębiorstwa i małe firmy (MŚP) – Choć dla najmniejszych firm skutki zmiany czasu są mniej odczuwalne w wymiarze finansowym, to projekt ustawy pozytywnie wpłynie na ich codzienne funkcjonowanie, eliminując konieczność dostosowywania czasu pracy, planów produkcyjnych i usług. Zniesienie zmiany czasu będzie korzystne zwłaszcza dla firm o niskich zasobach kadrowych i technicznych, gdzie każde zakłócenie organizacyjne może wpływać na jakość świadczonych usług.

d) Wpływ kwotowy na dochody i wydatki podmiotów:

Projekt ustawy nie przewiduje bezpośrednich skutków finansowych w postaci obciążeń lub dochodów dla budżetu państwa ani jednostek samorządu terytorialnego. Wprowadzenie całorocznego czasu letniego oznacza odejście od konieczności cyklicznej zmiany czasu, co przyniesie potencjalne oszczędności organizacyjne i operacyjne dla podmiotów publicznych oraz sektora prywatnego, jednak

bez konieczności ponoszenia dodatkowych nakładów,
w szczególności:

- Budżet państwa i jednostki samorządu terytorialnego – Projekt nie generuje nowych wydatków, a zniesienie zmiany czasu może w dłuższym okresie ograniczyć koszty techniczne i administracyjne związane z przystosowywaniem infrastruktury i systemów informatycznych do zmiany czasu. Oszczędności te mają jednak charakter pośredni i trudny do precyzyjnego oszacowania.
- Sektor transportowy, bankowy i teleinformatyczny – Choć projekt nie wprowadza obowiązku ani mechanizmów kompensacyjnych, jego wejście w życie może ograniczyć koszty związane z dostosowywaniem rozkładów jazdy, wprowadzaniem przerw technicznych w systemach bankowych oraz aktualizacją systemów teleinformatycznych. Oszczędności te będą miały charakter rozproszony i nie zostaną bezpośrednio ujęte w budżetach publicznych.
- Przedsiębiorcy i gospodarstwa domowe – Zniesienie konieczności dostosowywania harmonogramów pracy, synchronizacji urządzeń i systemów informatycznych może wpłynąć na ograniczenie drobnych kosztów operacyjnych w skali mikro, jednak nie generuje to wymiernych dochodów ani kosztów, które należałoby uwzględnić w bilansach finansów publicznych.

Źródła danych, metodyka i założenia przyjęte do obliczeń

Źródła danych – Analiza opiera się na dostępnych raportach i publikacjach dotyczących funkcjonowania systemu zmiany czasu, w tym danych z Komisji Europejskiej, Fundacji Republikańskiej, Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz opinii branżowych organizacji sektora transportowego i teleinformatycznego. Uwzględniono również stanowiska instytucji rządowych oraz publikacje naukowe dotyczące wpływu zmiany czasu na gospodarkę i funkcjonowanie sektora publicznego.

Metodyka – Przyjęto jakościowe podejście analityczne z uwagi na brak możliwości dokonania wiarygodnych i jednolitych szacunków liczbowych dla całej gospodarki. Ocenie poddano charakter i rodzaj wpływu regulacji, opierając się na doświadczeniach wcześniejszych lat, badaniach eksperckich oraz przykładach funkcjonowania państw, które zrezygnowały ze zmiany czasu (np. Islandii).

Założenia – Przyjęto, że projektowana ustawa nie wprowadza nowych zadań dla administracji publicznej ani nie generuje konieczności dodatkowego finansowania. Założono również, że zniesienie zmiany czasu nie powoduje ubytku dochodów ani kosztów kwalifikowalnych do ujęcia w planie finansowym państwa lub jednostek samorządu terytorialnego. Dodatkowe korzyści, w tym potencjalne oszczędności dla przedsiębiorstw i obywateli, mają charakter pośredni i niepieniężny.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie przewiduje wydatków publicznych wymagających wskazania dodatkowych źródeł finansowania. W związku z tym:

a) Czy konieczne jest pozyskanie dodatkowych środków na sfinansowanie skutków finansowych projektu?

Nie. Wdrożenie projektowanych przepisów nie wiąże się z koniecznością ponoszenia dodatkowych wydatków ze środków publicznych. Zmiana charakteru obowiązującego czasu urzędowego ma charakter systemowy i nie wymaga tworzenia nowych struktur organizacyjnych ani finansowania nowych zadań.

b) Źródła pozyskania tych dodatkowych środków

Nie dotyczy. Z uwagi na brak skutków finansowych, nie ma potrzeby wskazywania źródeł finansowania. Ewentualne koszty techniczne, takie jak dostosowanie systemów informatycznych czy harmonogramów, zostaną pokryte w ramach bieżących budżetów jednostek administracji publicznej i nie wpłyną istotnie na budżet państwa ani budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Źródła danych, metodyka i założenia przyjęte do obliczeń

Źródła danych – Przyjęte założenia oparto na danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS), Komisję Europejską, Fundację Republikańską oraz organizacje branżowe, m.in. związane z sektorem transportowym, finansowym i energetycznym. Skorzystano również z raportów i analiz dotyczących skutków gospodarczych zmiany czasu, w tym wyników badań międzynarodowych oraz danych porównawczych z krajów, które zrezygnowały z sezonowej zmiany czasu (takich jak Islandia czy Białoruś). Uzupełniając uwzględniono także dostępne dane Komisji Europejskiej dotyczące konsultacji społecznych w zakresie rezygnacji ze zmiany czasu w Unii Europejskiej.

Metodyka – Przyjęto podejście jakościowe, uwzględniające charakter skutków społecznych i organizacyjnych związanych z utrzymywaniem sezonowej zmiany czasu. W analizie nie wskazano wartości bezwzględnych, ponieważ projekt ustawy nie przewiduje mechanizmów finansowych ani interwencji budżetowych – nie wprowadza ani nowych zadań, ani obowiązków po stronie administracji publicznej, nie ustanawia dotacji, subwencji ani programów dofinansowania. Oszacowanie ewentualnych skutków pozytywnych (np. uproszczenia operacyjne w przedsiębiorstwach) pozostaje w gestii sektorowych analiz branżowych, wykraczających poza zakres niniejszego opracowania.

Założenia – Podstawowym założeniem jest, że zniesienie obowiązku zmiany czasu nie pociąga za sobą skutków budżetowych w ujęciu bezpośrednim. Projekt ustawy nie wymaga stworzenia nowych instytucji, nie wiąże się z koniecznością wprowadzenia systemów rekompensat, nie wymusza nowelizacji innych aktów prawnych o charakterze finansowym. Nie przewiduje się także wpływu na dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego, gdyż czas urzędowy ma zastosowanie jednolicie na całym terytorium państwa i nie jest przedmiotem lokalnych regulacji. Potencjalne skutki finansowe po stronie sektora prywatnego mają charakter pośredni (np. mniejsze koszty operacyjne w bankowości i transporcie), ale nie stanowią elementu wpływającego na budżet państwa lub JST.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

☒ Nie

Tak, ponieważ:

☐ określa plan przyznania lub zmiany pomocy państwa (art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej);

☐ zawiera przepisy techniczne (dyrektywa (UE) 1535/2015);

☐ dotyczy dziedziny podlegającej kompetencji Europejskiego Banku Centralnego (art. 127 ust. 4 tiret drugie TfUE);

☐ ma zastosowanie do usług świadczonych przez usługodawców (dyrektywa 2006/123/WE);

☐ dotyczy innych niż wymienione wyżej dziedzin objętych procedurą notyfikacyjną.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie zawiera przepisów wymagających notyfikacji zgodnie z procedurą przewidzianą w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/1535 z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającej procedurę przekazywania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego. Projekt nie wprowadza: przepisów technicznych, regulacji wpływających na swobodę świadczenia usług transgranicznych, norm technicznych w rozumieniu prawa Unii Europejskiej, ani też przepisów wpływających na zasady konkurencji na rynku wewnętrznym UE.

Projekt nie zawiera również regulacji w dziedzinach objętych kompetencjami Europejskiego Banku Centralnego, nie przyznaje ani nie zmienia pomocy państwa, a także nie ustanawia szczególnych zasad dotyczących podejmowania działalności gospodarczej ani jej zakończenia. W odniesieniu do dyrektywy 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 stycznia 2001 r. w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego należy zauważyć, że:

- dyrektywa ta dotyczy harmonizacji terminów wprowadzania i odwoływania czasu letniego tylko w przypadku, gdy dane państwo członkowskie decyduje się stosować czas letni;
- nie nakłada natomiast obowiązku stosowania podwójnego systemu czasu w ciągu roku (letni/zimowy), a tym bardziej – nie zakazuje przyjęcia stałego systemu czasowego.

Wskazuje na to zarówno brzmienie przepisów dyrektywy, jak i orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczące wykładni wielojęzycznych aktów prawa UE. Przykładowo, Islandia – choć objęta dyrektywą jako członek Europejskiego Obszaru Gospodarczego – uzyskała od niej wyłączenie i nie stosuje zmiany czasu, co pokazuje, że możliwe są wyjątki od ogólnej praktyki.

Mając na uwadze powyższe, projektowana ustawa – jako regulacja krajowa w zakresie ustalenia jednej strefy czasowej – nie wymaga notyfikacji Komisji Europejskiej, a jej wejście w życie nie naruszy przepisów obowiązującego prawa unijnego w sposób wymagający zastosowania procedury notyfikacyjnej.

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

☒ Nie

☐ Tak

Projekt ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie wprowadza regulacji dotyczących zasad podejmowania, wykonywania ani zakończenia działalności gospodarczej, o których mowa w art. 34 ust. 2a Regulaminu Sejmu.

Projekt nie nakłada żadnych obowiązków rejestracyjnych, licencyjnych, sprawozdawczych ani innych warunków formalnych, które musiałyby zostać spełnione przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą. Zmiana polega wyłącznie na ustanowieniu jednolitego czasu urzędowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie ingeruje w regulacje dotyczące swobody działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców. W konsekwencji, projekt nie zawiera przepisów, które wymagałyby szczególnej oceny pod kątem wpływu na warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce.

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

☒ Nie

☐ Tak

Projekt ustawy nie przewiduje żadnych rozwiązań, które skutkowałyby dodatkowymi obowiązkami administracyjnymi dla mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Proponowana zmiana polega wyłącznie na rezygnacji z dwukrotnej zmiany czasu w ciągu roku poprzez ustanowienie całorocznego czasu letniego środkowoeuropejskiego jako jedynego obowiązującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Nie przewiduje się konieczności dokonywania przez przedsiębiorców zmian w zakresie rejestracji działalności, składania sprawozdań, dostosowania systemów raportowania czy spełnienia dodatkowych wymagań prawnych. Zmiana czasu urzędowego będzie miała charakter jednorazowy, a wszelkie korekty w systemach informatycznych czy harmonogramach organizacyjnych będą miały charakter techniczny i rutynowy, porównywalny do obecnych procedur przestawiania czasu dwa razy do roku.

W konsekwencji projekt nie generuje żadnych dodatkowych kosztów ani formalności administracyjnych dla sektora MŚP.

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

☒ Nie

☐ Tak

Projekt ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie wprowadza przepisów regulacyjnych ani nie ustanawia wymogów dotyczących świadczenia usług transgranicznych. Proponowane zmiany nie odnoszą się do zasad uznawania kwalifikacji zawodowych, ani nie wpływają na mobilność zawodową osób wykonujących zawody regulowane w Unii Europejskiej. Projekt dotyczy wyłącznie uregulowania kwestii obowiązywania czasu urzędowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie ma zastosowania do jakiegokolwiek dziedziny działalności regulowanej w rozumieniu ustawy o uznawaniu kwalifikacji zawodowych.

Warszawa, 22 kwietnia 2025 r.

BEOS-WPEiM-635/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz.

805-III.020.40.8.2025

Data wpływu 23.04.2025

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Pyrzyk)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projektodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej¹, dalej jako „ustawa”. Zgodnie ze zmienianym art. 2 ust. 1 ustawy czasem urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ma być czas letni środkowoeuropejski, a nie jak obecnie – czas środkowoeuropejski albo czas letni środkowoeuropejski w okresie od jego wprowadzenia do odwołania. Ponadto mają zostać uchylone art. 2 ust. 2 ustawy, w myśl którego czas środkowoeuropejski jest czasem zwiększonym o jedną godzinę w stosunku do uniwersalnego czasu koordynowanego UTC(PL), a także art. 3 ustawy, który upoważnia Prezesa Rady Ministrów do wprowadzania i odwoływania czasu letniego środkowoeuropejskiego, w drodze rozporządzenia.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Z uwagi na przedmiot projektu ustawy trzeba wziąć pod uwagę dyrektywę 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 stycznia 2001 r.

¹ Dz. U. z 2004 r. Nr 16, poz. 144.

w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego², dalej jako „dyrektywa 2000/84/WE”.

Jak stanowi art. 1 dyrektywy 2000/84/WE, do jej celów „okres czasu letniego” oznacza okres w roku, w którym zegary ustawia się o 60 minut do przodu w porównaniu do reszty roku.

Stosownie do art. 2 i art. 3 dyrektywy 2000/84/WE okres czasu letniego zaczyna się w każdym państwie członkowskim o godz. 1.00 czasu uniwersalnego (GMT – ang. *Greenwich Mean Time*) w ostatnią niedzielę marca, natomiast kończy się o godz. 1.00 czasu uniwersalnego (GMT) w ostatnią niedzielę października.

3. Analiza projektu ustawy pod kątem prawa Unii Europejskiej

Celem projektu ustawy jest wprowadzenie jako czasu urzędowego na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej czasu letniego środkowoeuropejskiego na okres całego roku. Wymaga to oceny pod kątem zgodności z dyrektywą 2000/84/WE. Dyrektywa ta ma na celu ujednolicenie terminów rozpoczynania i kończenia okresu czasu letniego w państwach członkowskich, w których okres ten jest wprowadzany w ciągu roku. Postanowienia dyrektywy 2000/84/WE nie określają jednoznacznie zobowiązania państw członkowskich do wprowadzania okresu czasu letniego. Argumentem za takim rozumieniem tego aktu jest potrzeba zapewnienia właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Co więcej, za taką interpretacją dyrektywy 2000/84/WE przemawia przedłożone przez Komisję Europejską uzasadnienie projektu dyrektywy uchylającej dyrektywę 2000/84/WE³. Stwierdzono w nim, że dyrektywa 2000/84/WE nakłada na wszystkie państwa członkowskie obowiązek przejścia na czas letni w ostatnią niedzielę marca i powrotu do czasu standardowego („czasu zimowego”) w ostatnią niedzielę października. Wskazany projekt dyrektywy zakłada zaprzestanie sezonowych zmian czasu w Unii, przy jednoczesnym zapewnieniu, by państwa członkowskie zachowały uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie swojego czasu standardowego, w szczególności do zdecydowania o tym, czy przejdą one na stałe na czas standardowy odpowiadający ich czasowi letniemu, czy będą na stałe stosować swój obecny czas standardowy. Projekt ten jest nadal przedmiotem prac w unijnej procedurze legislacyjnej⁴. Wynika z tego, że dopiero wejście w życie zaproponowanych w nim rozwiązań i uchylenie dyrektywy 2000/84/WE umożliwiłoby przyjęcie regulacji zawartych w projekcie ustawy.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy uznać, że projekt ustawy jest niezgodny z dyrektywą 2000/84/WE.

² Dz. Urz. WE L 31 z 2.2.2001, s. 21.

³ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zniesienia sezonowych zmian czasu i uchylenia dyrektywy 2000/84/WE (COM(2018) 639 final).

⁴ Zob. https://eur-lex.europa.eu/procedure/PL/2018_332?sortOrder=asc [dostęp: 17.04.2025 r.].

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej jest niezgodny z dyrektywą 2000/84/WE.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
naczelnik wydziału
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 22 kwietnia 2025 r.

BEOS-WPEiM-636/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. 85-III. 020. 70. 9. 2025

Data wpływu 23. 04. 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Pyrzyk) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projektodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej¹, dalej jako „ustawa”. Zgodnie ze zmienianym art. 2 ust. 1 ustawy czasem urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ma być czas letni środkowoeuropejski, a nie jak obecnie – czas środkowoeuropejski albo czas letni środkowoeuropejski w okresie od jego wprowadzenia do odwołania. Ponadto mają zostać uchylone art. 2 ust. 2 ustawy, w myśl którego czas środkowoeuropejski jest czasem zwiększonym o jedną godzinę w stosunku do uniwersalnego czasu koordynowanego UTC(PL), a także art. 3 ustawy, który upoważnia Prezesa Rady Ministrów do wprowadzania i odwoływania czasu letniego środkowoeuropejskiego, w drodze rozporządzenia. Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Poselski projekt ustawy **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
naczelnik wydziału
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

¹ Dz. U. z 2004 r. Nr 16, poz. 144.

BEOS-637/25

Warszawa, 12 maja 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie oceny skutków regulacji poselskiego projektu ustawy
o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Pyrzyk)
(przed nadaniem numeru druku)¹**

Na podstawie art. 34 ust. 9a uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Problem, który zamierzają rozwiązać Wnioskodawcy

Na podstawie uzasadnienia projektu i dołączonych do niego deklarowanych skutków regulacji (DSR) można wskazać, że problemem, który ma zostać rozwiązany dzięki projektowanej ustawie, są negatywne skutki obowiązujących obecnie przepisów, które przewidują zmianę czasu urzędowego dwa razy w roku (w marcu i październiku).

Zdaniem Wnioskodawców praktyka ta negatywnie oddziałuje na zdrowie obywateli – prowadzi do rozregulowania zegara biologicznego, którego rytm ma fundamentalne znaczenie dla zdrowia człowieka, i niekorzystnie wpływa na samopoczucie, co objawia się m.in. kłopotami ze snem i problemami z koncentracją. Wnioskodawcy powołują się na badania, zgodnie z którymi po zmianie czasu istnieje większe ryzyko zawałów serca, wzrasta liczba wypadków drogowych oraz występują zaburzenia snu, samopoczucia i nastroju.

Wnioskodawcy wskazują ponadto, że zmiana czasu skutkuje utrudnieniami w działalności przedsiębiorstw, szczególnie sektora transportowego (m.in. przymusowe postoje i zmiany rozkładu) i bankowego (np. przerwy techniczne w dostępności usług). Jej efektem jest także konieczność zmiany harmonogramów pracy w przedsiębiorstwach.

¹ Projekt ustawy znajduje się w wykazie projektów wniesionych, którym nie został nadany jeszcze numer druku sejmowego (numer w wykazie: RPW/11229/2025), przedstawiciel Wnioskodawców: poseł Michał Pyrzyk.

Wnioskodawcy uważają również, że obowiązujące regulacje nie przynoszą korzystnego efektu w postaci oszczędzania energii elektrycznej.

II. Rozwiązanie rekomendowane przez Wnioskodawców

Wnioskodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej² (dalej: ustawa). Zgodnie z proponowanym art. 2 ust. 1 ustawy czasem urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ma być czas letni środkowoeuropejski, a nie jak obecnie – czas środkowoeuropejski albo czas letni środkowoeuropejski w okresie od jego wprowadzenia do odwołania. W związku z tym proponuje się uchylenie: art. 2 ust. 2 ustawy, który określa, że czas środkowoeuropejski jest czasem zwiększonym o jedną godzinę w stosunku do uniwersalnego czasu koordynowanego UTC(PL), oraz art. 3 ustawy, który upoważnia Prezesa Rady Ministrów do wprowadzania i odwoływania czasu letniego środkowoeuropejskiego, w drodze rozporządzenia.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

III. Inne rozwiązania rozważane przez Wnioskodawców

Wnioskodawcy rozważali alternatywne rozwiązanie w postaci pozostania przy czasie środkowoeuropejskim (tzw. zimowym) jako czasie obowiązującym przez cały rok. Uznali je jednak za mniej korzystne z punktu widzenia potrzeb społecznych, efektywności wykorzystania światła dziennego oraz zgodności z oczekiwaniami większości obywateli. Wnioskodawcy wskazali, że według badań opinii publicznej zdecydowana większość Polaków opowiada się za całorocznym czasem letnim.

IV. Rozwiązania przyjmowane w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE

Państwa członkowskie Unii Europejskiej znajdują się w trzech strefach czasowych. Większość państw – w tym Polska – leży w strefie czasu środkowoeuropejskiego; ponadto osiem państw (Bułgaria, Cypr, Estonia, Finlandia, Grecja, Litwa, Łotwa, Rumunia) znajduje się w strefie czasu wschodnioeuropejskiego, zaś dwa państwa (Irlandia, Portugalia) leżą w strefie czasu zachodnioeuropejskiego. We wszystkich państwach członkowskich UE – niezależnie od tego, w której strefie czasowej się znajdują – dwukrotnie w ciągu roku dokonuje się zmiany czasu. Konieczność zmiany czasu wynika z postanowień dyrektywy 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 stycznia 2001 r. w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego³. Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek przejścia na czas letni w ostatnią niedzielę marca i powrotu do czasu zimowego (standardowego) w ostatnią niedzielę października.

² Dz. U. z 2004 r. nr 16, poz. 144.

³ Dyrektywa 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 stycznia 2001 r. w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego, Dz. Urz. UE L 31 z 2.2.2001, s. 21.

Warto nadmienić, że Komisja Europejska podjęła temat rezygnacji ze zmiany czasu. 12 września 2018 r. Komisja przedstawiła wniosek w sprawie zniesienia sezonowych zmian czasu i uchylenia dyrektywy 2000/84/WE⁴, w którym zaproponowała „zaprzestanie sezonowych zmian czasu w Unii, przy jednoczesnym zapewnieniu, by państwa członkowskie zachowały uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie swojego czasu standardowego”. Komisja przeanalizowała bilans korzyści i strat dochodząc do wniosku, że „dowody nie są rozstrzygające co do tego, czy korzyści wynikające z ustaleń dotyczących czasu letniego przewyższają niedogodności związane z coroczną zmianą czasu”, jednocześnie zauważając, że propozycja spotkała się z zainteresowaniem (w konsultacjach publicznych wzięło udział 4,6 mln obywateli, z których 84% opowiedziało się za zaprzestaniem zmian czasu). Parlament Europejski, po wprowadzeniu poprawek, poparł wniosek KE i przekazał go do uzgodnień międzyrządowych państw członkowskich, jednakże wobec braku aprobaty ze strony Rady proponowana regulacja nie została przyjęta⁵.

V. Skutki prawne projektowanej ustawy

Proponowane w przedłożonym projekcie rozwiązanie, w myśl którego czasem urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej w ciągu całego roku kalendarzowego ma być czas letni środkowoeuropejski, będzie wywierało skutki prawne przede wszystkim w obrębie prawa pracy. Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 80 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy⁶ (dalej: k.p.) wynagrodzenie za pracę należy się tylko za pracę wykonaną, tzn. w następstwie spełnienia przez pracownika swego świadczenia względem pracodawcy. Obowiązujące przepisy nie odnoszą się *expressis verbis* do sytuacji skrócenia czasu pracy w wyniku przesunięcia zegara o godzinę do przodu. Należy jednak podkreślić, że pracodawca nie może samodzielnie z tego powodu obniżyć pensji pracownika.

W przypadku przejścia z czasu letniego na czas zimowy – z uwagi na to, że zegarki cofamy wówczas o 1 godzinę – pracownicy nocnej zmiany przepracują o jedną godzinę dłużej, za którą należy im się normalne wynagrodzenie, dodatek za pracę w nadgodzinach (art. 151¹ k.p.), a także dodatek nocny, jeśli ta dodatkowa godzina przypada w porze nocnej (art. 151⁸ § 1 k.p.). Z kolei w przypadku przejścia z czasu zimowego na czas letni – z uwagi na to, że zegarki przestawiamy o 1 godzinę – pracownicy nocnej zmiany przepracują o jedną godzinę krócej, co będzie skutkowało tym, że nie dostaną dodatku nocnego za tę godzinę, albowiem przysługuje on tylko za faktycznie przepracowane godziny.

Ponadto, projektowane rozwiązania mogą wpłynąć na wewnętrzne źródła pracy, w szczególności regulaminy pracy, w których zbędna będzie regulacja dotycząca organizacji pracy zmianowej związana ze zmianą czasu.

⁴ Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zniesienia sezonowych zmian czasu i uchylenia dyrektywy 2000/84/WE, COM(2018) 639 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018PC0639&qid=1744834070528> [wszystkie źródła internetowe cytowane w niniejszej opinii zostały sprawdzone 12 V 2025 r.].

⁵ Procedura 2018/0332/COD, https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/2018_332.

⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 277, ze zm.

- dzieci i młodzież szkolną – w roku szkolnym 2023/2024 w polskich szkołach uczyło się 4 826 368 dzieci i młodzieży¹⁴,
 - osoby starsze (65 i więcej lat) – w 2024 r. było ich w Polsce 7 725 000¹⁵,
 - osoby posiadające problemy zdrowotne – w 2024 r. 10% Polaków oceniało swój stan zdrowia jako zły¹⁶,
 - osoby niepełnosprawne – na koniec 2023 r. 4 006 400 osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności¹⁷,
 - uczestników ruchu drogowego – są nimi w zasadzie wszyscy mieszkańcy Polski,
 - pasażerów komunikacji publicznej – w 2024 r. 60% gospodarstw domowych deklarowało korzystanie z transportu publicznego, zaś w 2023 r. 86% Polaków deklarowało korzystanie z komunikacji miejskiej¹⁸;
- b) pracowników (w 2023 r. przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej wyniosło około 11 000 000 etatów¹⁹) i przedsiębiorców (w IV kwartale 2024 r. było w Polsce 2 788 814 aktywnych przedsiębiorstw²⁰), w tym w szczególności na pracowników i przedsiębiorców takich sektorów, jak:
- transport,
 - rolnictwo,
 - turystyka,
 - usługi międzynarodowe,
 - handel i gastronomia na świeżym powietrzu,
 - budownictwo,
 - leśnictwo;
- c) zwierzęta domowe i hodowlane – według FEDIAF w Polsce żyje 8 109 000 psów i 7 250 000 kotów²¹, zaś zgodnie z danymi znajdującymi się w Systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt na obszarze polskich

¹⁴ Edukacja w roku szkolnym 2023/2024 (wyniki wstępne), GUS <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/edukacja-w-roku-szkolnym-20232024-wyniki-wstepne.21,2.html>.

¹⁵ Ludność. Stan i struktura ludności..., op. cit., s. 16.

¹⁶ Zdrowie i zachowania prozdrowotne Polaków, CBOS, komunikat z badań nr 89/2024, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2024/K_089_24.PDF.

¹⁷ Osoby niepełnosprawne w 2023 r., GUS, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/osoby-niepelnosprawne-w-2023-roku.26,6.html>.

¹⁸ Dane GUS opublikowane na stronie: <https://obserwatorlogistyczny.pl/2025/01/25/transport-publiczny-w-polsce-milosc-czy-koniecznosc-najnowsze-dane/>; wyniki badania Krajowego Rejestru Długów „Gapowicze w komunikacji miejskiej 2023” opublikowane na stronie: <https://krd.pl/centrum-prasowe/informacje-prasowe/2023/86-proc-polakow-korzysta-z-komunikacji-miejskiej-wychodzi-taniej-niz-samochod>.

¹⁹ Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2023 r. – dane ostateczne, GUS, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/przecietne-zatrudnienie-i-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2023-r-dane-ostateczne.17,8.html>.

²⁰ Przedsiębiorstwa aktywne w 4 kwartale 2024 r., GUS, <https://tiny.pl/b9wx3w51>.

²¹ Annual Report 2024, FEDIAF, s. 34-35, <https://europeanpetfood.org/wp-content/uploads/2024/06/FEDIAF-Annual-Review-2024-Online.pdf>.

gospodarstw znajduje się około 310 000 000 kur, 8 900 000 świń, 6 100 000 bydła oraz ponad 250 000 koni²².

B) Wpływ na społeczeństwo

Zmiana czasu jest tematem wzbudzającym żywe zainteresowanie społeczne. Cyklicznie prowadzone są debaty publiczne dotyczące tej kwestii, w tym debaty mające na celu przekonanie rządzących do rezygnacji ze zmiany czasu. Na poziomie unijnym jedna z ważniejszych dyskusji toczyła się w latach 2018-2019, kiedy to KE przedstawiła projekt dyrektywy w sprawie zniesienia sezonowych zmian czasu (patrz pkt IV i V opinii). Fakt, iż państwom członkowskim nie udało się dojść do porozumienia w toku prac nad tą dyrektywą²³, świadczy o tym, że kwestia zmiany czasu może polaryzować.

Przeprowadzone badania opinii publicznej pokazują, iż zdecydowana większość Polaków popiera rezygnację ze zmiany czasu²⁴. Jednocześnie jedynie 39% badanych przyznaje, że zmiana czasu ma na nich niekorzystny wpływ, w tym 23% wskazuje, że gorzej znosi zmianę czasu letniego na zimowy. Negatywne skutki zmiany czasu z zimowego na letni częściej deklarują trzydziestolatkowie, zaś negatywne skutki zmiany czasu z zimowego na letni – pięćdziesięciolatkowie. Dodatkowo na konsekwencje obu zmian czasu częściej zwracają uwagę kobiety²⁵.

W kontekście wspomnianego europejskiego impasu dotyczącego zmiany czasu, warto przytoczyć również wyniki sondażu przeprowadzonego na zlecenie portalu Onet.pl, zgodnie z którym Polacy oczekują od polskiego rządu jak najszybszej decyzji w sprawie rezygnacji ze zmiany czasu – 53% badanych wskazało, że polski premier powinien natychmiast zrezygnować ze zmiany czasu, niezależnie od wydanego przez siebie rozporządzenia²⁶ oraz obowiązujących na terenie UE regulacji, zaś w opinii 19% respondentów decyzja taka powinna zostać podjęta po terminie wygaśnięcia wspomnianego rozporządzenia, tj. po 2026 r. Za tym, żeby zmianę czasu kontynuować także po 2026 r., opowiedziało się jedynie 16% badanych²⁷.

²² Zgodnie z informacją zamieszczoną na stronie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – <https://www.gov.pl/web/arimr/system-identyfikacji-i-rejestracji-zwierzat>.

²³ Vide np. artykuły internetowe informujące o impasie, do którego doszło na etapie prac w Radzie UE: https://www.infor.pl/prawo/nawosci-prawne/6898889_zniesienie-zmiany-czasu-w-ue-czy-to-juz-koniec-przestawiania-zegarkow.html, <https://www.money.pl/gospodarka/zmiana-czasu-komisja-europejska-apeluje-do-polski-7139679052483424a.html>.

²⁴ W latach 2018, 2019, 2023 i 2024 opinię taką podzielało odpowiednio: 78%, 79%, 68% i 73% Polaków – vide wyniki badań opinii przeprowadzonych przez CBOS (na zlecenie Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii: <https://tiny.pl/9kpys-vz>), IBRIS (na zlecenie Rzeczypospolitej: <https://www.money.pl/gospodarka/nie-chcemy-juz-zmieniac-czasu-nowy-sondaz-nie-pozostawia-zludzen-6956238782773792a.html>) oraz SW Research (na zlecenie Wprost: <https://finanse.wp.pl/zbliza-sie-zmiana-czasu-co-na-to-polacy-miazzdza-wiekszosc-7083329048390208a>).

²⁵ W oparciu o wyniki badań ośrodka Opinia24 opublikowane na stronie: <https://natemat.pl/574505.jak-zmiana-czasu-wplywa-na-samopoczucie-polakow-wyniki-nowego-sondazu>.

²⁶ Chodzi tutaj o Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 marca 2022 r. w sprawie wprowadzenia i odwołania czasu letniego środkowoeuropejskiego w latach 2022-2026, Dz. U. z 2022 r. poz. 539.

²⁷ Badanie IBRIS dla portalu Onet.pl przeprowadzone metodą CATI na reprezentatywnej próbie 1100 osób w dniach 21-22 X 2024 r., <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/zmiana-czasu-spedza-sen-z-powiek-polacy-nie-maja-watpliwosci-co-powinien-zrobic-tusk/ynsz95c>.

Niezależnie od oczekiwań społecznych dotyczących regulacji czasu urzędowego, przeprowadzane są liczne badania naukowe poświęcone skutkom wprowadzania zmiany czasu. Badania takie, co należy podkreślić, skupiają się najczęściej na określonych obszarach oddziaływania zmiany czasu (takich jak zdrowie, gospodarka czy bezpieczeństwo) i przeprowadzane są w państwach znajdujących się w innych niż Polska strefach czasowych. W związku z tym z dużą ostrożnością należy podchodzić do generalizacji wyników badań oraz wyciągania w oparciu o nie wniosków na temat możliwych skutków rezygnacji ze zmiany czasu w naszym państwie.

W oparciu o wyniki dotychczasowych badań nad skutkami zmiany czasu²⁸ oraz opracowany przez Główny Urząd Miar „wykaz obszarów, w których należy bądź można się spodziewać efektów/skutków stosowania danego czasu w okresie zimowym czy letnim”²⁹ wyróżnić można następujące grupy obszarów, na które może wpłynąć proponowana przez Wnioskodawców ustawa: a) zdrowie, b) zużycie energii, c) gospodarka, d) handel i usługi międzynarodowe, e) bezpieczeństwo na drodze oraz f) przestępczość. Ponieważ kwestia wpływu zmiany czasu na zużycie energii oraz gospodarkę są omówione w pkt VII opinii, w tym miejscu uwaga zostanie skoncentrowana głównie na zdrowiu, bezpieczeństwie na drodze oraz przestępczości.

Zdrowie jest bez wątpienia najbardziej dogłębnie przebadanym obszarem oddziaływania zmiany czasu. Większość badań poświęconych zdrowotnym konsekwencjom zmiany czasu dotyczy krótkoterminowych skutków przestawiania zegarów oraz długoterminowych skutków wprowadzania czasu letniego³⁰. Badania te w szczególności skupiają się na wpływie zmiany czasu na zdrowie psychiczne, aktywność fizyczną i otyłość, a także na częstotliwość występowania zawałów serca, chorób układu krążenia i nowotworów³¹. Czynniki pośredniczącymi oddziałującymi na ryzyko występowania wymienionych problemów zdrowotnych najczęściej uwzględnianymi przez autorów badań poświęconych skutkom zmiany czasu są zakłócenie rytmu dobowego i wynikająca z niego deprywacja snu³², które to traktowane są jako bezpośrednie skutki przestawiania zegarów³³.

Przeglądy literatury analizujące wyniki dotychczasowych badań nad zdrowotnymi skutkami zmiany czasu pokazują, iż spora część wniosków wyciąganych przez ich autorów ma charakter niejednoznaczny, w szczególności z uwagi na brak ich weryfikacji w późniejszych badaniach. Wśród wniosków, które nie zostały jak dotąd zakwestionowane, na szczególną uwagę zasługują: istotny krótkoterminowy wzrost częstotliwości występowania zawałów serca po wiosennej

²⁸ Aktualny przegląd takich badań znaleźć można w artykule: P. Neumann, K. von Blanckenburg, *What Time Will It Be? A Comprehensive Literature Review on Daylight Saving Time*, „Time & Society” 2025, 0(0), s. 1-62, <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0961463X241310562>.

²⁹ Vide przypis nr 12.

³⁰ P. Neumann, K. von Blanckenburg, op. cit., s. 12.

³¹ Ibidem, s. 13.

³² Np. M. F. Borisenkov et al. *Seven-year survey of sleep timing in Russian children and adolescents: chronic 1-h forward transition of social clock is associated with increased social jetlag and winter pattern of mood seasonality*, „Biological Rhythm Research” 2017, 48(1), s. 3-12.

³³ Np. M. A. Rishi et al., *Daylight saving time: an American Academy of Sleep Medicine position statement*, „Journal of Clinical Sleep Medicine” 2020, 16(10), s. 1781-1784, <https://jcsm.aasm.org/doi/10.5664/jcsm.8780>.

zmianie czasu³⁴, wzrost ryzyka zachorowalności na niektóre rodzaje nowotworów z powodu zakłócenia rytmu dobowego³⁵, krótkoterminowy wzrost liczby zaburzeń psychicznych po wiosennej zmianie czasu³⁶ oraz wzrost liczby epizodów depresji po jesiennej zmianie czasu³⁷.

W kontekście zadeklarowanych przez Wnioskodawców skutków społecznych, przywołane wyniki badań potwierdzają możliwość eliminacji negatywnych konsekwencji zdrowotnych zmiany czasu, w tym „uporządkowanie rytmu życia obywateli” dzięki wprowadzeniu proponowanej przez Wnioskodawców zmiany przepisów. Jednocześnie należy zauważyć, że z uwagi na fakt, iż wnioski płynące z badań nad skutkami wprowadzania całorocznego czasu letniego wskazują zarówno na pozytywny³⁸, jak i negatywny³⁹ jego wpływ na stan zdrowia obywateli, może nie wystąpić zadeklarowany przez Wnioskodawców skutek w postaci ogólnej poprawy jakości życia.

Poza pozytywnymi skutkami związanymi z wyeliminowaniem negatywnych konsekwencji zdrowotnych zmiany czasu, proponowana ustawa może również wywołać pozytywne skutki w obszarze szeroko rozumianego bezpieczeństwa, poprzez zmniejszenie ryzyka występowania wypadków drogowych oraz niektórych przestępstw.

Badania nad związkiem między zmianą czasu a bezpieczeństwem na drodze pokazują, iż krótkoterminowym skutkiem wiosennej zmiany czasu może być zarówno wzrost⁴⁰, jak i spadek⁴¹ liczby wypadków – za pierwszy odpowiada zapewne spadek jakości snu wśród kierowców, a najbardziej prawdopodobną przyczyną drugiego jest poprawa warunków oświetleniowych w godzinach szczytu⁴². Badania wskazują jednocześnie, że jesienna zmiana czasu prowadzić może do zwiększenia liczby wypadków śmiertelnych⁴³. Wyniki te, w zakresie w jakim znajdują potwierdzenie w analizach prezentujących długoterminowy pozytywny wpływ

³⁴ Np. R. Manfredini, *Daylight Saving Time and Acute Myocardial Infarction: A Meta-Analysis*, „Journal of Clinical Medicine” 2019, 8(3), <https://www.mdpi.com/2077-0383/8/3/404>.

³⁵ Np. F. Gu et al., *Longitude Position in a Timezone and Cancer Risk in the United States*, „Cancer Epidemiol Biomarkers Prev.” 2017, 26(8), s. 1306-1311, <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6436388/>.

³⁶ Np. H. Zhang, *Measurable health effects associated with the daylight saving time shift*, „PLoS Computational Biology” 2020, 16(6), <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7302868/>.

³⁷ Np. B. T. Hansen, *Daylight Savings Time Transitions and the Incidence Rate of Unipolar Depressive Episodes*, „Epidemiology” 2017, 28, s. 346-353, https://journals.lww.com/epidem/fulltext/2017/05000/daylight_savings_time_transitions_and_the.7.aspx.

³⁸ Niektórzy badacze wskazują, że wprowadzenie całorocznego czasu letniego może przyczynić się do zmniejszenia się częstości występowania depresji – vide np. H. Olders, *Average sunrise time predicts depression prevalence*, „Journal of Psychosomatic Research” 2002, 55, s. 103.

³⁹ Wskazuje się, że całoroczny czas letni może nasilić społeczny *jetlag* wśród nastolatków – vide np. M. F. Borisenkov et al., op. cit.

⁴⁰ Np. A. Prats-Urbe et al., *Excess Risk of Fatal Road Traffic Accidents on the Day of Daylight Saving Time Change*, „Epidemiology” 2018, 29(5), s. e44-e45, https://journals.lww.com/epidem/fulltext/2018/09000/excess_risk_of_fatal_road_traffic_accidents_on_the.25.aspx.

⁴¹ Np. P. Neumann, K. von Blanckenburg, op. cit., s. 23.

⁴² Np. I. Laliotis, G. Moscelli, V. Monastiriotis, *Summertime and the drivin' is easy? Daylight saving time and vehicle accidents*, „Health Economics” 2023, 32, s. 2192–2215.

⁴³ Np. J. M. Sullivan, M. J. Flannagan, *The role of ambient light level in fatal crashes: inferences from daylight saving time transitions*, „Accident Analysis & Prevention” 2002, vol. 34, iss. 4, s. 487-498.

wprowadzenia całorocznego czasu letniego na bezpieczeństwo drogowe⁴⁴, potraktować można jako predyktor możliwego pozytywnego skutku proponowanej ustawy w postaci poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Z kolei jeśli chodzi o badania dotyczące wpływu zmiany czasu na liczbę popełnianych przestępstw, to na uwagę zasługują przede wszystkim analizy szacujące długoterminowe skutki zwiększonej dostępności światła naturalnego w godzinach wieczornych podczas obowiązywania czasu letniego, które wskazują na spadek wskaźnika przestępczości zarówno w przypadku ogółu przestępstw, jak i w przypadku takich przestępstw, jak: zabójstwa z użyciem broni palnej, rozboje i kradzieże⁴⁵. Analizy te jednak (podobnie jak analizy poświęcone wpływowi zmiany czasu na bezpieczeństwo na drodze) bazują na efektach krótkoterminowych, które w przypadku przestępczości są znacznie mniej jednoznaczne⁴⁶ (mogą wynikać np. z sezonowych wahań wskaźników przestępczości⁴⁷). Analizy te dotyczą także w głównej mierze przestępstw popełnianych w okresach wiosennych i letnich, z pominięciem specyfiki przestępstw najczęściej popełnianych w miesiącach zimowych⁴⁸. W rezultacie możliwość ograniczenia liczby przestępstw poprzez wejście w życie proponowanej ustawy uznać należy za mało prawdopodobną, aczkolwiek możliwą.

Wśród innych możliwych pozytywnych skutków społecznych projektu wymienić można również wskazane przez Wnioskodawców w DSR korzyści psychologiczne i organizacyjne, w tym w szczególności „redukcję dezorientacji związanej z przestawianiem zegarków” oraz ogólne „ułatwienie organizacji życia”. Skutki te nie były jak dotąd przedmiotem pogłębionych badań. Jednakże możliwość ich wystąpienia uprawdopodobniają do pewnego stopnia wypowiedzi uczestników konsultacji społecznych, którzy dość często zwracali uwagę na te właśnie kwestie⁴⁹.

Jak słusznie zwrócili uwagę sami Wnioskodawcy, poza skutkami pozytywnymi, proponowana ustawa będzie mogła również pociągnąć za sobą skutki negatywne. Oprócz wymienionych w DSR skutków takich jak: czas potrzebny na adaptację oraz konieczność zmiany materiałów edukacyjnych, informacyjnych i komunikatów publicznych, warto wskazać na trudności w ekonomicznej współpracy międzynarodowej. Trudności takie pojawić się mogą w sytuacji, gdy decyzji Polski o rezygnacji ze zmiany czasu nie będzie towarzyszyć analogiczna decyzja na

⁴⁴ Np. Ch. Bünnings, V. Schiele, *Spring Forward, Don't Fall Back: The Effect of Daylight Saving Time on Road Safety*, „Review of Economics & Statistics” 2021, 103(1), s. 165-176.

⁴⁵ Np. P. Domínguez, K. Asahi, *Crime-time: how ambient light affects crime*, „Journal of Economic Geography” 2023, 23, s. 299-317; W. Toro, R. Tigre, B. Sampaio, *Daylight Saving Lives: the effect of daylight saving time on homicides*, „SSRN Electronic Journal” 2019, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2786452; E. Tealde, *The unequal impact of natural light on crime*, „Journal of Population Economics” 2022, vol. 35, s. 893-934; J. L. Doleac, N. J. Sanders, *Under the Cover of Darkness: How Ambient Light Influences Criminal Activity*, „The Review of Economics and Statistics” 2015, 97 (5) s.1093-1103.

⁴⁶ Np. P. Neumann, K. von Blanckenburg, op. cit., s. 19.

⁴⁷ Np. J. Corcoran, R. Zahnow, *Weather and crime: a systematic review of the empirical literature*, „Crime Science” 2022, 11:16, <https://link.springer.com/article/10.1186/s40163-022-00179-8>.

⁴⁸ Np. P. Neumann, K. von Blanckenburg, op. cit., s. 21.

⁴⁹ Np. „dzięki temu życie staje się prostsze i bardziej przewidywalne, bez okresowej dezorientacji (...)” – ID ankiety: 28546.

poziomie UE – na możliwość ich wystąpienia zwracali uwagę uczestnicy konsultacji społecznych⁵⁰.

C) Konsultacje społeczne

W konsultacjach społecznych wzięło udział 812 osób, z czego jedynie nieco ponad 1/3 (286 osób) udzieliła komentarzy. Przeważająca większość (228 osób) tych, którzy skomentowali projekt oceniła go bardzo pozytywnie, a jedynie 23 komentujących wyraziło negatywne zdanie na temat projektu.

Zwolennicy projektu podkreślali, że proponowana w nim rezygnacja ze zmiany czasu jest bardzo potrzebna⁵¹ i od dawna „wyczekiwana”⁵². Ich zdaniem zmiana czasu to przede wszystkim „relikt przeszłości”⁵³ nie mający „żadnego uzasadnienia w dzisiejszych czasach”⁵⁴, a także bezsensowna⁵⁵ i uciążliwa⁵⁶ „komplikacja”. Jej wprowadzanie, w opinii komentujących, powoduje współcześnie znacznie więcej strat, niż korzyści⁵⁷, w tym stanowi utrudnienie generujące „chaos i problemy organizacyjne”⁵⁸.

Najczęściej wymienianymi przez zwolenników proponowanej ustawy pozytywnymi konsekwencjami jej wprowadzenia były: wyeliminowanie negatywnego skutku zmiany czasu w postaci rozregulowywania rytmu dobowego obywateli⁵⁹, poprawa ich zdrowia⁶⁰ (w tym zdrowia psychicznego⁶¹) i samopoczucia⁶² oraz ogólne podniesienie komfortu życia⁶³. W dalszej kolejności wymieniane były: pozytywne skutki gospodarcze⁶⁴ (w tym zwiększenie efektywności pracowników⁶⁵), zwiększenie bezpieczeństwa publicznego (z uwagi na zmniejszenie ryzyka

⁵⁰ Np. „W projekcie ustawy zabrakło również rzetelnej oceny skutków organizacyjnych na poziomie międzynarodowym. Wysokie prawdopodobieństwo, że pozostałe państwa Unii Europejskiej nie zdecydują się na ujednolicenie czasu, może doprowadzić do chaosu w transporcie, logistyce i komunikacji między krajami.” – ID ankiety: 26801.

⁵¹ Np. ID ankiety: 26796, 27714 27524, 27771, 29577, 31998.

⁵² Np. „Już od kilku lat są obietnice związane z wdrożeniem tylko jednego czasu. Co roku wszyscy narzekają że źle się czują w związku ze zmianą czasu” – ID ankiety: 26718.

⁵³ Na anachroniczny charakter zmiany czasu zwróciło uwagę aż 32 komentujących – vide np. ID ankiety: 26754, 26915, 26917, 27040, 27753, 30353, 31476.

⁵⁴ ID ankiety: 26743.

⁵⁵ Np. ID ankiety: 26859, 27092, 27258, 28008, 30301.

⁵⁶ Np. ID ankiety: 26790, 27039, 27334, 28750, 32033.

⁵⁷ Np. „w obecnych czasach zmiana czasu na letni/zimowy niesie ze sobą niewiele korzyści w stosunku do zysków” – ID ankiety: 26796.

⁵⁸ ID ankiety: 32033.

⁵⁹ Np. „wreszcie zmiana czasu przestanie rozregulowywać zegary biologiczne obywateli” – ID ankiety: 28304.

⁶⁰ Na skutek ten zwróciło uwagę aż 28 komentujących – vide np. „Bardzo potrzebna zmiana, która ma skutki (...) przede wszystkim zdrowotne. Zmiana czasu desynchronizuje zegar biologiczny z warunkami zewnętrznymi. To prowadzi do zaburzenia rytmu dobowego, co może skutkować: problemami ze snem, rozregulowaniem rytmu życia, większym stresem, większym ryzykiem chorób sercowo-naczyniowych.” – ID ankiety: 28306.

⁶¹ Np. „Zmiany czasu zaburzają cykl snu i czuwania, prowadząc w skrajnych przypadkach do skumulowanego deficytu snu. (...) Deficyty snu mogą wpłynąć negatywnie na zdrowie psychiczne, wywoływać wahania nastroju i mogą być przyczyną depresji doprowadzając do większej liczby samobójstw.” – ID ankiety: 26722.

⁶² Np. „Zmiana czasu urzędowego na stały – letni, to zmiana, która przyczyni się do poprawy samopoczucia wielu Polaków.” – ID ankiety: 27179.

⁶³ Np. ID ankiety: 26744, 26872.

⁶⁴ Np. ID ankiety: 27165, 27179, 27233.

⁶⁵ Np. ID ankiety: 27155 i 29007.

wypadków drogowych⁶⁶ oraz przestępstw⁶⁷), wyeliminowanie „niepotrzebnych komplikacji w transporcie”⁶⁸ oraz sprzyjanie zrównoważonemu rozwojowi⁶⁹. Dodatkowo, ci spośród zwolenników projektu, którzy podkreślali zalety całorocznego czasu letniego⁷⁰, wskazywali na „korzyści płynące z dłuższego nasłonecznienia po pracy”⁷¹.

Co warte szczególnego podkreślenia, spora część zwolenników projektu odniosła się do kwestii regulacji dotyczących czasu urzędowego obowiązujących na poziomie unijnym. Zdaniem większości zwolenników zabierających zdanie w tej materii, Polska powinna zrezygnować ze zmiany czasu niezależnie od tego co w sprawie zmiany czasu postanowi UE⁷². Jedynie trzy spośród osób popierających proponowaną ustawę zwróciły uwagę na potrzebę ujednolicenia czasu na terenie UE⁷³.

Wśród uczestników konsultacji negatywnie oceniających projekt przeważały osoby wyrażające opinię, iż w Polsce należy wprowadzić całoroczny czas zimowy. Osoby te w większości argumentowały, iż czas zimowy jest „bardziej naturalny” dla naszej lokalizacji geograficznej⁷⁴. Ponadto wśród przeciwników proponowanej ustawy znajdowali się zwolennicy zmiany czasu⁷⁵ oraz osoby wskazujące na to, iż proponowana ustawa jest niezgodna z prawem unijnym⁷⁶.

Komentujący projekt zwrócili uwagę na niewystarczające uwzględnienie przez Wnioskodawców konsekwencji, jakie rezygnacja ze zmiany czasu może przynieść dla „ciągłości, interoperacyjności i precyzji systemów technicznych”⁷⁷. Wskazali oni również, że innym niż przyjęty przez Wnioskodawców sposobem realizacji celu projektu mogłoby być kontynuowanie działań na poziomie UE, „zmierzające do koordynacji decyzji dotyczących ewentualnej rezygnacji ze zmian czasu we wszystkich państwach członkowskich”⁷⁸.

Proponowana ustawa, zdaniem komentujących, będzie miała wpływ na całe społeczeństwo⁷⁹.

⁶⁶ Np. ID ankiety: 27233, 27076, 28008, 28306

⁶⁷ ID ankiety: 27233 i 28680.

⁶⁸ ID ankiety: 28546.

⁶⁹ Np. ID ankiety: 29007.

⁷⁰ Na zalety czasu letniego wskazywało aż 39 komentujących.

⁷¹ ID ankiety: 27270.

⁷² Np. „Należy zamrozić zmianę czasu w Polsce pozostawiając tzw. czas 'letni' niezależnie od ustaleń w pozostałych krajach europejskich oraz niezależnie od decyzji organów Unii Europejskiej.” – ID ankiety: 27017.

⁷³ Np. „A przede wszystkim – może wprowadźmy dla całej UE jeden wspólny czas?” – ID ankiety: 27092.

⁷⁴ Np. „dla większości Polski czas zimowy jest bardziej naturalny” – ID ankiety: 26658.

⁷⁵ Np. „Nie ma potrzeby zmieniać obecnego systemu czasu urzędowego w Polsce, obecne rozwiązanie jest dobre.” – ID ankiety: 27116.

⁷⁶ Np. „Pod względem prawnym proponowana ustawa w ogóle nie powinna być poddana dalszemu procedowaniu, gdyż stoi w sprzeczności z zapisami prawa UE, które dla zagwarantowania sprawnego funkcjonowania jednolitego rynku wprowadza na terenie całej Wspólnoty sezonowe zmiany czasu w ostatnią niedzielę marca i ostatnią niedzielę października.” – ID ankiety: 27761.

⁷⁷ ID ankiety: 26801.

⁷⁸ ID ankiety: 26801.

⁷⁹ Np. „brak zmiany czasu z zimowego na letni wpłynie pozytywnie na całe społeczeństwo” – ID ankiety: 26722.

VII. Skutki gospodarcze projektowanej ustawy

Wnioskodawcy w uzasadnieniu do wniesionego projektu napisali, że „dwukrotna zmiana czasu w każdym roku nie znajduje obecnie ani uzasadnienia społecznego, ani ekonomicznego”. Proponują, aby ustanowić w Polsce jednolity czas środkowoeuropejski letni, uzasadniając to faktem, że w okresie od marca do października zmiana taka nie powodowałaby żadnych konsekwencji oraz nastąpiłoby zharmonizowanie czasu z większością państw członkowskich. Natomiast w pozostałych miesiącach światło dzienne byłoby dostępne o godzinę dłużej i mogłoby być lepiej wykorzystane, w szczególności w godzinach popołudniowych.

Zmiany czasu mogą oddziaływać na podmioty gospodarcze, przede wszystkim w wymiarze ogólnym na pracowników (koszty związane z zatrudnieniem, wydajnością oraz wypadkami przy pracy). Zmiana ta dotyczy jednak podmioty gospodarcze w różnym stopniu w zależności od sektora gospodarki. Poniżej omówiono wpływ ogólny na pracowników oraz szczególny na najbardziej wrażliwe sektory.

Pracownicy

Skutki w wymiarze płacowym

Zmiana czasu z zimowego na letni skutkuje godzinnym przestojem dla wykonujących pracę tego dnia. Za niezawiniony przez pracownika przestój przysługuje zgodnie z art. 81 §1 Kodeksu pracy stawka godzinowa wynagrodzenia, wynikająca z osobistego zaszeregowania, a jeśli nie wyodrębniono takiego składnika – 60% wynagrodzenia.

Zmiana czasu z letniego na zimowy skutkuje wydłużonym czasem pracy o godzinę. Pracownik winien otrzymać (1) wynagrodzenie za tę godziną, nadliczbową pracę w wysokości 100% ekwiwalentu za pracę w porze nocnej, tj. pomiędzy 21:00 a 7:00⁸⁰, niedziele i święta niebędące dla pracownika dniami pracy⁸¹ lub (2) czas wolny od pracy⁸². Pracownikowi przysługuje także dodatek za pracę w porze nocnej w wysokości 20% stawki godzinowej wynikającej z minimalnego wynagrodzenia za pracę⁸³ – przy zmianie czasu w 2025 r. wynosi on 5,07 zł⁸⁴ (4666 zł / 184 h wymiaru czasu pracy w październiku x 20%).

Zmiany czasu pracy stanowią dodatkowe obciążenia dla pracodawców, jednak nie są one postrzegane jako nadmierne, tym bardziej, że przeprowadzane są z soboty na niedzielę w godzinach nocnych. Potwierdza to informacja uzyskana od Polskiego Stowarzyszenia Producentów Wyrobów Czekoladowych i Cukierniczych⁸⁵, z której wynika, że dla producentów tego typu artykułów zmiana ta powoduje, iż przedsiębiorstwo dodatkowo płaci za przyspieszoną godzinę, czyli

⁸⁰ Art. 1517 § 1 k.p.

⁸¹ Art. 1511 § 1 k.p.

⁸² Art. 1512 § 1 k.p.

⁸³ Art. 1518 § 1 k.p.

⁸⁴ Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 września 2024 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2025 r. (Dz. U. poz. 1362) minimalne wynagrodzenie za pracę od 1 I 2025 r. wynosi 4666 zł.

⁸⁵ Korespondencja z 25 IV 2025 r.

pracownik otrzymuje wynagrodzenie jak za całą zmianę 8h, podczas gdy przepracował 7h. Natomiast w przypadku wydłużenia pracy o godzinę otrzymuje wynagrodzenie za godzinę nadliczbową. Jak wynika z przeprowadzonych przez tę organizację konsultacji, zarówno dyrektorzy, jak i pracownicy jednogłośnie stwierdzili, że nie odczuwają żadnych negatywnych skutków wpływu zmiany czasu na produkcję wyrobów czekoladowych i ciastek.

Skutki w wydajności

Zmiany czasu mogą obniżać wydajność pracowników, utrzymującą się nawet przez kilka dni. Z badań wynika, że zbyt krótki sen jest problemem globalnym, który wpływa – poza wspomnianą wydajnością – na pogorszenie zdrowia⁸⁶, otyłość, zaburzenie funkcji poznawczych oraz zwiększenie wypadków w pracy⁸⁷. Ponadto, zmiana czasu może jeszcze bardziej obniżać wydajność przy zmianie czasu na letni, gdy czas trwania snu ulega skróceniu oraz obniża się jego jakość. Zauważono, że po tej zmianie pracownicy nie są w stanie wydajnie pracować, a bardziej się skłaniają do korzystania z internetu w celach prywatnych (*cyberloafing*⁸⁸). Zazwyczaj obserwuje się spadek wydajności pracy w wymiarze dwóch dni po zmianie czasu, po upływie których wydajność powraca do normy⁸⁹.

Wypadki w pracy

Deprywacja i pogorszenie jakości snu w trakcie zmiany czasu przyczyniają się do zwiększenia wypadków przy pracy. Przyczynę tego stanu można przypisywać spadkowi czujności, osłabieniu umiejętności psychomotorycznych oraz pogorszeniu sprawności poznawczej⁹⁰. Nawet wśród lekarzy obserwuje się ten wpływ, gdyż zwiększa się prawdopodobieństwo popełnienia błędów lekarskich. Z drugiej strony można wskazać na branżę budownictwa, gdzie nie odnotowuje się wpływu zmiany czasu na częstotliwość powstawania wypadków przy pracy.

Z informacji o kontrolach powypadkowych uzyskanej od Państwowej Inspekcji Pracy wynika, że w okresach zmiany czasu odnotowano następującą częstotliwość zgłoszeń wypadkowych (zob. Tabela 1. i Tabela 2.)⁹¹.

⁸⁶ ID ankiety: 33952 i 33992; patrz pkt VI opinii.

⁸⁷ V. K. Chattu, M. D. Manzar, S. Kumary i in., *The Global Problem of Insufficient Sleep and Its Serious Public Health Implications*, „Healthcare (Basel, Switzerland)” 2018, No 7(1).

⁸⁸ D. T. Wagner, C. M. Barnes, V. K. G. Lim, D. L. Ferris, *Lost sleep and cyberloafing: Evidence from the laboratory and a daylight saving time quasi-experiment*, „The Journal of applied psychology” 2012, No 97(5), s. 1068-1076.

⁸⁹ A. Dickinson, G. R. Waddell, *Productivity losses in the transition to Daylight Saving Time: Evidence from hourly GitHub activity*, „Journal of Economic Behavior & Organization” 2024, Vol. 227, Article 106749.

⁹⁰ V. K. Chattu, op. cit.; S. Castriota, M. Tonin, *Stay or flee? Hit-and-run accidents, darkness and probability of punishment*, „European Journal of Law and Economics” 2023, Vol. 55, s. 117-144.

⁹¹ Pismo otrzymane od Głównego Inspektoratu Pracy 6 V 2025 r.

Tabela 1. Dane dotyczące liczby zgłoszeń wypadkowych wyznaczone na podstawie jednego miesiąca przed każdą zmianą urzędową czasu pracy

Lp.	Data	Liczba zgłoszeń	Średnia dzienna
<i>Zmiana letnia</i>			
1.	29.02 - 28.03.2024 r.	330	11,0
	29.03 - 30.04.2024 r.	348	11,6
2.	27.02 - 27.03.2025 r.	380	12,7
	28.03-30.04.2025 r.	256	8,5
<i>Zmiana zimowa</i>			
3.	25.09 - 24.10.2024 r.	366	12,2
	25.10 - 28.11.2024 r.	405	13,5

Źródło: Główny Inspektorat Pracy

Tabela 2. Dane dotyczące liczby zgłoszeń wypadkowych wyznaczone na podstawie jednego dnia przed każdą zmianą urzędową czasu pracy

Lp.	Data	Liczba zgłoszeń
<i>Zmiana letnia</i>		
1.	30.03.2024 r.	4
	31.03.2024 r.	1
2.	29.03.2025 r.	6
	30.03.2025 r.	3
<i>Zmiana zimowa</i>		
3.	26.10.2024 r.	1
	27.10.2024 r.	4

Źródło: Główny Inspektorat Pracy

Porównując dane z obu tabel, nie można jednoznacznie stwierdzić, że zmiany czasu przyczyniają się zwiększenia liczebności wypadków przy w pracy. Zmiany czasu pracy następują w dni wolne od pracy i nie następują ani w godzinach nadliczbowych, ani w godzinach nocnych. Oznacza to, że do wypadków dochodzi w normatywnym czasie pracy. Ponadto, żaden z wypadków nie był wypadkiem komunikacyjnym, jak również wypadkiem medycznym (omdlenie, zawał czy udar).

Branża energetyczna

W odniesieniu do skutków gospodarczych wskazuje się przede wszystkim na oszczędności energetyczne, które można uzyskać po rezygnacji ze zmiany czasu oraz przyjęciu na stałe czasu letniego środkowoeuropejskiego. Korzyść ta jest najczęściej omawiana oraz wskazywana – nie tylko w Polsce – jako powód do zaprzestania zmiany czasu. Większość państw europejskich (19) wprowadziło zmiany czasu nie wskazując na konkretne przesłanki⁹². Pozostałe (9) wskazały

⁹² Państwa członkowskie UE funkcjonują w trzech strefach czasowych (GMT 0, +1 oraz +2).

różne powody, przy czym najczęściej wymienianym była wspomniana oszczędność energetyczna (66,7%), następnie potrzeba harmonizacji (55,6%), zwiększenie czasu wolnego (22,2%) oraz prośby ze strony rolników i sektora transportu (11,1%)⁹³.

Na podstawie badań międzynarodowych nie można jednoznacznie stwierdzić, że zmiany czasu prowadzą do osiągnięcia oszczędności energetycznych. Z większości przeprowadzonych badań wynika, że są to oszczędności rzędu 0,34% w okresie następującym po zmianie na czas letni⁹⁴. Jednak pomiędzy państwami mogą pojawiać się różnice w tej oszczędności, które wynikają z ich położenia geograficznego, tj. oszczędności mogą być nieznacznie większe dla państw znajdujących się w dalszej odległości od równika. Z drugiej strony, nawet jeśli te nieznaczne oszczędności się pojawiają, to są one niwelowane wyższym zapotrzebowaniem na ogrzewanie bądź klimatyzację⁹⁵. Wobec powyższego należy stwierdzić, że zmiany czasu argumentowane oszczędnościami energetycznymi nie znajdują uzasadnienia.

Branża transportowa

Zdaniem Wnioskodawców zmiana czasu utrudnia prowadzenie działalności przedsiębiorstw z sektora transportowego, w szczególności w zakresie kursowania pociągów oraz transportu lotniczego. W trakcie zmiany czasu kursowanie tych środków transportu wiąże się z godzinny przestojem lub korektą rozkładu jazdy.

Z przeprowadzonych wśród państw unijnych konsultacji wynika, że proces zmiany rozkładów jazdy kolei jest zautomatyzowany i nie stwarza większych problemów dla prawidłowego funkcjonowania połączeń kolejowych⁹⁶. Przewozy towarowe, które wykonywane są głównie w porach nocnych, również nie stwarzają większych problemów. Organizacje reprezentujące przewoźników na szczeblu unijnym wyjaśniły, że są dobrze przygotowane na zmiany czasu. Podobna sytuacja występuje w lotnictwie, w którym systemy są w szczególności uwrażliwione na zmiany czasu i zapewnienie płynnego przejścia pomiędzy nimi. Jednak z konsultacji unijnych wynika, że zmiany czasu stanowią większy problem dla pasażerów, którzy muszą stawić się o odpowiedniej porze do odjazdu/odlotu – w szczególności odprawy lotniczej, a zatem odpowiednio zaplanować całą trajektorię podróży.

Związek Niezależnych Przewoźników Kolejowych⁹⁷ poinformował, że zmiany czasu mogą mieć negatywne konsekwencje, ponieważ powodują zakłócenia w procesie przewozowym (szczególnie w ruchu intermodalnym), co jest związane z dość napiętymi obiegami wahań⁹⁸. Natomiast w przypadku drugiej zmiany

⁹³ ICF International, *The application of summertime in Europe. A report to the European Commission Directorate-General for Mobility and Transport (DG MOVE)*, 19 September 2014, https://transport.ec.europa.eu/document/download/8fdb4098-f8de-4922-8825-e4cd50307018_en?filename=2014-09-19-the-application-of-summertime-in-europe.pdf&prefLang=pl.

⁹⁴ T. Havranek, D. Herman, Z. Irsova, *Does Daylight Saving Save Electricity? A Meta-Analysis*, „The Energy Journal” 2018, Vol. 39(2), s. 35-61.

⁹⁵ C. Guven, H. Yuan, Q. Zhang, V. Aksakalli, *When does daylight saving time save electricity? Weather and air-conditioning*, „Energy Economics” 2021, No 98.

⁹⁶ ICF International, op. cit., s. 12.

⁹⁷ Korespondencja z 24 IV 2025 r.

⁹⁸ Przewozem wahałowym jest przewóz przesyłek w zwartym składzie wagonów od nadawcy.

istnieje ryzyko związane z bezpieczeństwem związane z wpływem pracy dyspozytorów na maszynistów (według karty maszynista pracuje 12 godzin, ale może się zdarzyć, że będzie pracować 13 godzin).

Z informacji uzyskanej od Polskiej Izby Spedycji i Logistyki⁹⁹ wynika, że zmiana czasu jest odczuwalna w transporcie kolejowym (postoje, zmiany rozkładów jazdy pociągów) i powoduje komplikacje, w szczególności dla pasażerów. Jednak organizacja nie opowiedziała się jednoznacznie za zaniechaniem lub kontynuowaniem zmiany czasu wskazując na potrzebę dalszej analizy korzyści z punktu widzenia ekonomicznego, zdrowotnego oraz organizacyjnego. W podobnym tonie wypowiada się Federacja Konsumentów¹⁰⁰. Niektórzy jej członkowie uważają, że dwukrotne przesunięcie czasu w każdym roku prowadzi do komplikacji, w szczególności w komunikacji transportowej (postoje pociągów na stacjach). Wobec powyższego organizacja ta przychyliła się do stanowiska zakładającego zniesienie zmiany czasu urzędowego.

Zrzeszenie Międzynarodowych Przewoźników Drogowych w Polsce twierdzi¹⁰¹, że zmiany czasu nie mają większego wpływu na funkcjonowanie przewoźników drogowych świadczących usługi przewozu towarów, poza wprowadzeniem przez kierującego pojazdem odpowiedniej korekty zmiany ustawienia godziny w urządzeniu rejestrującym czas jazdy i odpoczynek kierowcy (tachografie), planowaniu trasy oraz załadunku lub rozładunku towarów. Zmiany tych ustawień dokonywane są również przy świadczeniu międzynarodowych przewozów drogowych.

Polska Organizacja Gazu Płynnego wskazuje na kwestie bezpieczeństwa przy realizacji dostaw¹⁰². Wykorzystanie światła naturalnego dla realizacji dostaw zimą ma znaczenie dla zapewnienia wyższego bezpieczeństwa, ponieważ dostawy są planowane w godzinach nocnych, aby manewrowanie pojazdem na miejscu u klienta odbywało się w ciągu dnia (sztuczne oświetlenie nie jest tak efektywne dla manewrowania pojazdem ciężarowym).

Sektor bankowy

Wnioskodawcy wskazują na sektor bankowy jako ten, który jest dotknięty zmianami czasu. Uzasadniają to koniecznością wprowadzania przerw technicznych, które skutkują brakiem dostępu do usług bankowości elektronicznej. Sektor bankowy przygotowany jest do zmiany czasu, która dokonywana jest w systemach automatycznie. Wystąpić może krótka przerwa techniczna, ale zmiana jest przeprowadzana w godzinach nocnych, a klienci są o niej uprzednio informowani.

Rolnictwo

Kilka państw członkowskich przeprowadziło konsultacje w sprawie wprowadzenia czasu letniego. Wynika z nich, że zmiana czasu wpływa negatywnie

do odbiorcy oraz zwrot tego składu wagonów do stacji ponownego załadowania, <https://www.railpolaska.pl/download/zpk/Regulamin%20RPT%20Rail%20Polska.pdf>.

⁹⁹ Korespondencja z 24 IV 2025 r.

¹⁰⁰ Korespondencja z 17 IV 2025 r.

¹⁰¹ Korespondencja z 18 IV 2025 r.

¹⁰² Korespondencja z 29 IV 2025 r.

na produktywność zarówno rolników, jak i zwierząt, oraz może utrzymywać się nawet przez kilka tygodni. Natomiast do pozytywnych efektów zaliczyć należy efektywniejsze wykorzystanie czasu pracy – przede wszystkim w godzinach porannych oraz wieczornych, co w szczególności ma znaczenie w czasie upałów. Ponadto, obniża się zapotrzebowanie na korzystanie ze światła sztucznego w tym czasie¹⁰³.

Inwestorzy

Badania dowodzące wpływu zmiany czasu na zachowania inwestorów nie są jednoznaczne. Jednak niektóre wskazują, że pierwszego dnia po jesiennej zmianie czasu rynki zachowują się bardziej „niedźwiedzio”, czyli średnie ceny akcji na giełdzie spadają i jednocześnie rośnie ich zmienność¹⁰⁴.

Z analizy zachowania wskaźnika WIG nie można wyciągnąć jednoznacznie negatywnych wniosków odnośnie do wpływu zmiany czasu na wyniki spółek giełdowych¹⁰⁵. Indeks WIG obniżył wartość po zmianie czasu na letni w 2024 r. o 1,27%, ale w analogicznym okresie w poprzedzających dwóch latach wzrósł o 2,54% w 2023 r. oraz 1,06% w 2022 r. Natomiast przy zmianie czasu na zimowy wskaźnik WIG odnotował wzrosty dla każdego z trzech lat, tj. o 0,13% w 2024 r., 1,73% w 2023 r. oraz 1,56% w 2022 r. Wobec powyższego można przyjąć, że giełda warszawska reaguje przeważnie pozytywnie na zmianę czasu, jeśli przyjąć, że byłaby ona jedyną zmienną wpływającą na zachowania inwestorów.

Turystyka i czas wolny

Unijne organizacje turystyczne oraz operatorzy nie traktują zmiany czasu jako problematycznej. Jednak z badań wynika, że zmiana czasu na letni może wpływać na wzrost zainteresowania turystyką i przeznaczanie więcej czasu na aktywności zewnętrzne (fizyczne)¹⁰⁶. Z niektórych badań wynika, że średni czas aktywności każdej osoby na świeżym powietrzu zwiększa się o pół godziny po zmianie czasu na letni, natomiast maleje liczba chętnych korzystających z centrów fitness¹⁰⁷. Oznacza to, że każda osoba dzięki tej dodatkowej aktywności spali o ok. 10% kalorii więcej. Wniosek ten może mieć znaczenie dla wspierania walki z powszechną otyłością.

Konsumpcja

Wpływ zmiany czasu na konsumpcję jest znikomy. Zmiana czasu wpływa przede wszystkim na przesunięcie pór spożywania posiłków. Zauważono niewielki wzrost spożycia przekąsek pakowanych przy przejściu na czas letni, szczególnie wieczorami i w dni pochmurne. Jednak wielkość spożycia tych produktów nie

¹⁰³ ICF International, op. cit., s. 9.

¹⁰⁴ Y. Mugeran, O. Yidov, Z. Wiener, *By the light of day: The effect of the switch to winter time on stock markets*, „Journal of International Financial Markets, Institutions and Money” 2020, Vol. 65, Article 101197.

¹⁰⁵ Statystyki Giełdy Papierów Wartościowych, <https://www.gpw.pl/statystyki-gpw>.

¹⁰⁶ ID ankiety: 33992.

¹⁰⁷ R. Janakiraman, H. Kamatham, S. Feurer i in., *Spring Forward = Fall Back? The Effect of Daylight Saving Time Change on Consumers' Unhealthy Behavior*, „Journal of Marketing” 2024, Vol. 88(6), s. 64-84.

zmienia się przy przejściu na czas zimowy¹⁰⁸. Zauważono także, że zwiększa się liczba osób odwiedzających supermarkety przy zmianie na czas letni, jednak nie przekłada się ona na zwiększenie zakupów¹⁰⁹.

Edukacja

Zmiana czasu może wpływać na obniżenie efektów nauczania, a tym samym przyczyniać się do niższego wzrostu gospodarczego w dłuższym okresie. Przykładowo, z badania amerykańskiego wynika, że wyniki z egzaminów wstępnych na studia (SAT¹¹⁰) są znacząco niższe w stanach, które praktykują zmiany czasu w przeciwieństwie do stanów bez tej praktyki¹¹¹.

Związek Pracodawców Edukacji, po przeprowadzeniu konsultacji w swoich placówkach, stwierdza, że zmiana czasu z zimowego na letni niekorzystnie wpływa na funkcjonowanie uczniów i wychowanków powodując¹¹²:

- trudności z porannym wstawaniem, spowodowane przesunięciem doby biologicznej, co skutkuje niższym poziomem aktywności i gotowości do nauki,
- zwiększone zmęczenie i senność w ciągu dnia, szczególnie w godzinach przedpołudniowych,
- obniżoną koncentrację, zwłaszcza podczas popołudniowych zajęć dydaktycznych,
- u najmłodszych dzieci (np. w grupach 3-latków) – rozdrażnienie i problemy ze skupieniem uwagi, szczególnie w pierwszych dniach po zmianie czasu.

Natomiast zmiana czasu z letniego na zimowy nie powoduje istotnych zakłóceń w funkcjonowaniu tej grupy.

VIII. Skutki projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych

W opinii Wnioskodawców przedstawiony projekt dotyczący rezygnacji ze zmiany czasu nie spowoduje żadnych dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych. Ustanowienie czasu urzędowego na środkowoeuropejski letni nie wiąże się zatem – zdaniem Wnioskodawców – z koniecznością tworzenia nowych instytucji czy ponoszenia wydatków operacyjnych i inwestycyjnych po stronie administracji publicznej. Z uwagi na normatywny i porządkujący charakter przepisów uznano, że projektowana zmiana nie powinna obciążać budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST). Nie przełoży się ona również na wysokość wpływów budżetowych, ponieważ nie ma związku z dochodami sektora publicznego.

¹⁰⁸ Ibidem.

¹⁰⁹ M. Miranda, *Motivating shoppers to expand purchases during daylight-saving time*, „Journal of Services Marketing” 2011, Vol. 25 (3), s. 202-214.

¹¹⁰ *Scholastic Assessment Test* – ustandaryzowany test dla uczniów szkół średnich w USA.

¹¹¹ J. F. Gaski, J. Sagarin, *Detrimental effects of daylight-saving time on SAT scores*, „Journal of Neuroscience, Psychology, and Economics” 2011, Vol. 4(1), s. 44-53.

¹¹² Opinia ZPE dot. wpływu zmiany czasu na funkcjonowanie placówek oświatowych, 25 IV 2025 r.

Wnioskodawcy w uzasadnieniu do wniesionego projektu nakreślili jednak szereg, na ogół pozytywnych, skutków pośrednich. Po pierwsze, zmniejszenie zakłóceń organizacyjnych może wpłynąć na poprawę efektywności działań operacyjnych w instytucjach publicznych. Po drugie, zmniejszeniu powinny ulec niektóre koszty obsługi technicznej związanej ze zmianą czasu (koszty synchronizacji systemów informatycznych, przestawienia urządzeń, aktualizacji grafików pracy, modyfikacji rozkładów transportu). Według Wnioskodawców, oszczędności te będą miały jednak charakter rozproszony i nie zostaną bezpośrednio ujęte w budżetach publicznych.

Można uznać, że Wnioskodawcy prawidłowo rozpoznali skutki finansowe projektowanych rozwiązań. Nie mają one w zasadzie żadnego bezpośredniego wpływu na sektor finansów publicznych. Warto przypomnieć, że w analogicznym projekcie o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej¹¹³ stwierdzono, iż projekt ustawy nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Ponadto w projekcie dyrektywy uchylającej dyrektywę 2000/84/WE (patrz pkt IV i V opinii) w części „Wpływ na budżet” ograniczono się do sformułowania – „nie dotyczy”.

W ocenie skutków regulacji należy również zwrócić uwagę na dwie grupy możliwych pośrednich konsekwencji, mających bez wątpienia związek z budżetem państwa i budżetami JST: na wpływ niniejszego projektu na podmioty sektora publicznego (w tym przypadku Wnioskodawcy – na ogół trafnie – wskazali możliwe pozytywne skutki finansowe: oszczędności organizacyjne i operacyjne, nie podano jednak żadnych konkretnych obliczeń) oraz na skutki gospodarcze projektowanej ustawy, które w perspektywie średnio- i długoterminowej mogą wpłynąć na wysokość niektórych dochodów sektora publicznego. Uwzględniając wcześniejsze rozważania (patrz pkt VII opinii) należy stwierdzić, że rzeczony projekt oddziałuje w ujęciu ogólnym na pracowników (wymiar płacowy, wydajność pracy, częstotliwość wypadków przy pracy) oraz szczególnie na niektóre sektory gospodarki (branżę energetyczną, branżę transportową, sektor bankowy, rolnictwo, turystykę). Przyniesione w pkt VII opinii wyniki badań, a także informacje uzyskane od niektórych podmiotów i organizacji, są jednak niewystarczające, aby móc precyzyjnie określić wpływ kwotowy planowanych w projekcie zmian na dochody i wydatki poszczególnych podmiotów. Brak jest zatem realnych możliwości oszacowania pośrednich skutków gospodarczych, a co za tym idzie i budżetowych analizowanego projektu.

W trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych na ogół nie zgłaszano komentarzy do skutków finansowych. Zwracano uwagę na konieczność uwzględnienia kosztów przystosowania się instytucji publicznych do nowego rytmu dobowego¹¹⁴, aktualizacji niektórych systemów informatycznych¹¹⁵. W pojedynczych komentarzach wytknięto jednak projektodawcy brak rzetelnych analiz oraz niedoszacowanie krótkotrwałych skutków finansowych¹¹⁶.

¹¹³ Druk nr 1852 (VIII kadencja Sejmu).

¹¹⁴ ID ankiety: 26801.

¹¹⁵ ID ankiety: 26850.

¹¹⁶ ID ankiety: 31457, 27149, 28767.

IX. Inne skutki projektowanej ustawy

Nie zidentyfikowano innych skutków wejścia w życie projektowanej ustawy.

X. Zmiana obciążeń administracyjnych

W początkowym okresie obowiązywania ustawy niektóre podmioty społeczne będą musiały podjąć działania mające na celu zmianę wewnętrznych regulacji oraz rozpowszechnianych przez siebie informacji i komunikatów, w zakresie w jakim odnoszą się one do zmiany czasu.

XI. Konkluzje

1. Skutki prawne: Rozwiązanie proponowane w projekcie, w myśl którego obowiązującym czasem urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej w okresie całego roku kalendarzowego ma być czas letni środkowoeuropejski, będzie wywierało skutki prawne w obrębie prawa pracy, a zwłaszcza w zakresie organizacji czasu pracy zmianowej oraz wynagrodzenia przysługującego pracownikowi za pracę wykonaną w nocy, tj. wówczas, gdy dochodzi do zmiany czasu. Projektowane rozwiązania mogą wpłynąć na wewnętrzne źródła pracy, w szczególności regulaminy pracy, w których zbędna będzie regulacja dotycząca organizacji pracy zmianowej związana ze zmianą czasu.

Projekt jest niezgodny z dyrektywą 2000/84/WE.

2. Skutki społeczne: Projektowana ustawa będzie miała wpływ na ogół społeczeństwa. Jej potencjalne pozytywne skutki społeczne – dotyczące przede wszystkim takich obszarów jak zdrowie (w tym zdrowie psychiczne), bezpieczeństwo na drodze i przestępczość – polegają w głównej mierze na wyeliminowaniu negatywnych konsekwencji zmiany czasu. Ich wystąpieniu towarzyszyć mogą negatywne skutki społeczne wynikające z potrzeby dostosowania się, z jednej strony, do braku zmiany czasu, a z drugiej, do nowych różnic czasowych pomiędzy poszczególnymi państwami europejskimi.

3. Skutki gospodarcze: Zmiany czasu pracy stanowią dodatkowe obciążenia dla pracodawców, ponieważ pracownikom wykonującym pracę w tym czasie należy zapłacić za godzinę niezawinionego przestoju oraz nadgodzinę. Zmiany czasu wpływają negatywnie na wydajność pracowników, która obniża się oraz utrzymuje na niższym poziomie nawet do dwóch dni po zmianie czasu. Ponadto, zwiększa się liczba wypadków przy pracy spowodowana spadkiem czujności, osłabieniem umiejętności psychomotorycznych oraz pogorszeniem sprawności poznawczej. Dla branży transportowej zmiany czasu są niekorzystne, ponieważ powodują zakłócenia w procesie przewozowym, począwszy od pracy dyspozytorów i maszynistów, postojów, po konieczność aktualizacji rozkładów jazdy. Ponadto, manewrowanie dużymi pojazdami transportowymi jest bezpieczniejsze przy oświetleniu naturalnym

niż sztucznym i nie wymaga aktualizacji tachografów. Czas letni wpływa także pozytywnie na rolnictwo, dając możliwość efektywniejszego wykorzystania czasu pracy bez konieczności korzystania ze światła sztucznego. W edukacji zmiana czasu – w szczególności z zimowego na letni – niekorzystnie wpływa na funkcjonowanie uczniów i wychowanków. Wobec powyższego, zaprzestanie zamiany czasu i przyjęcie jednolitego czasu środkowoeuropejskiego letniego w Polsce należy uznać za korzystne.

4. Skutki finansowe: Projekt zakładający rezygnację z dotychczasowej praktyki zmiany czasu oraz wprowadzenie całorocznego stosowania czasu letniego środkowoeuropejskiego jako obowiązującego czasu urzędowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie powoduje bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Projektowane zmiany mają jednak pewien – trudny do oszacowania – potencjał wywołania pozytywnych skutków budżetowych w przyszłości, przede wszystkim pośrednich oszczędności w sektorze publicznym, ze względu na ograniczenie kosztów administracyjnych.

5. Rozwiązania zagraniczne: We wszystkich państwach członkowskich UE dwukrotnie w ciągu roku dokonuje się zmiany czasu polegającej na przejściu w marcu na czas letni i powrocie do czasu zimowego w październiku. Taki obowiązek nakłada dyrektywa 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 stycznia 2001 r. w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego.

Autorzy:

dr Tomasz Jaroszyński, naczelnik wydziału (pkt I-III)

Łukasz Żołądek, specjalista w Wydziale Oceny Skutków Regulacji (pkt IV, XI.5)

dr Jolanta Waszczuk-Napiórkowska, ekspert ds. legislacji (pkt V, XI.1)

dr Ewa Radomska, specjalistka ds. społecznych (pkt VI, X, XI.2)

dr Jacek Lipiec, specjalista ds. systemu gospodarczego, (pkt VII, XI.3)

dr Paweł Felis, specjalista ds. finansów publicznych (pkt VIII, XI.4)

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Warszawa, dnia 10 kwietnia 2025 r.

BSA II.022.16.2025

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 9 kwietnia 2025 r., znak: SPS-III.020.70.6.2025, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 622), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, uprzejmie informuję, że *poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej* nie podlega opiniowaniu.

Z poważaniem,

Dr hab. Małgorzata Manowska

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. *SPS-III.020.70.7.2025*

Data wpływu *11.04.25r.*

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 22/07 2025 r.

RPW/25285/2025-1P

EZD RP KS
(BPW-III)
Data rejestracji: 2025-07-28
Data wpływu: 2025-07-28

1001-1.0280.136.2025

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.70.13.2025

Data wpływu 28.07.25r.

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 9 kwietnia 2025 r., nr SPS-III.020.70.6.2025, dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (brak numeru druku sejmowego), przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze ((Dz. U. z 2024 r., poz. 390), uprzejmie informuję, że nie przedstawiam opinii o tym projekcie, normującym problematykę leżącą poza zakresem zadań prokuratury.

Łaczą wyrazy Szacunku,

PROKURATOR GENERALNY

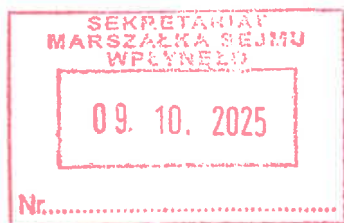
Adam Bodnar
Adam Bodnar

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Komisja Ustawodawcza
UST.020. 20 .2025

Warszawa, 8 października 2025 r.

Pan
Szymon HOŁOWNIA
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

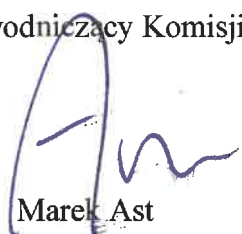
Przekazuję – przyjęte na posiedzeniu w dniu 8 października 2025 r. – opinie Komisji Ustawodawczej:

- o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców poseł Michał Pyrzyk);
- o poselskim projekcie ustawy o czasowym zakazie wjazdu obywateli państw trzecich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marcin Warchoł i poseł Michał Wójcik).

Z poważaniem

Przewodniczący Komisji

SPS-III. 020. 176. 19. 2025
WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPS-III. 020. 70. 14. 2025
Data wpływu 09. 10. 25r.

Marek Ast

OPINIA nr 224
Komisji Ustawodawczej

w sprawie poselskiego projektu ustawy
o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej

przyjęta na posiedzeniu
w dniu 8 października 2025 r.

dla Marszałka Sejmu

Komisja Ustawodawcza, na posiedzeniu w dniu 8 października 2024 r., rozpatrzyła skierowany przez Marszałka Sejmu – w trybie art. 34 ust. 8 regulaminu Sejmu, celem wyrażenia opinii w świetle zgłoszonych wątpliwości w sprawie zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej – poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Komisja, po przedstawieniu projektu i wysłuchaniu ekspertów, przeprowadziła dyskusję. W wyniku głosowania Komisja

- **uznała ten projekt za dopuszczalny.**

Przewodniczący Komisji

Marek Ast